

MESERIASUL AZ IPAROS

DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

„Tiszteld a tisztas ipart!”

Importantele hotărâri ale Delegației economice a guvernului

Eri după amiază a avut loc la locuința d-lui Inculet, vice-președinte al consiliului de miniștri, o consfătuire interministerială, convocată pentru a hotărâ măsurile necesare pentru înfrânarea speculei.

Au participat d-nii miniștri: I. Inculet, V. Pop, V. Sassu, M. Cancicov, dr. Costinescu, R. Franasovici, M. Berceanu și Bărcă, subsecretari de stat, Macovei, director general CFR, Em. Marian, secretar general al ministerului de industrie, Sergiu Dimitriu, secretar general al Ministerului de interne. A luat parte la consfătuire și d. Al. Donescu, primarul general al Capitalei. Rostul conferinței a fost de a găsi mijloacele cele mai potrivite pentru combaterea speculei, cari au și fost apoi discutate de delegația economică a guvernului în ședința ce-a urmat imediat după consfătuirea interministerială.

PRETURI MAXIMALE OBLIGATORII

O primă hotărâre luată în delegația economică, a fost cea de renunțare la prețurile normative și instituirea de prețuri maxime obligatorii. Experiența din ultimele zile a dovedit că sistemul publicării mercurialelor de prețuri n'a dat rezultatele sperate, întrucât simpla orientare a consumatorilor n'a fost suficientă pentru a pune capăt speculei de pe piață.

În consecință s'a hotărât să se recurgă la prețuri maxime obligatorii de vânzare. În acest scop se va întocmi un jurnal al consiliului de miniștri, pe baza căruia s va publica un decret regal de modificare a legii speculei, care este în vigoare în momentul de față.

CAȘTIGURILE ADMISE

Una din modificările mai importante este cea privitoare la câștigurile ce vor fi permise de lege. Până acum câștigul admis era de 30 la sută din prețul de cost al mărfii.

Prin noul decret-lege mărfurile vor fi împărțite în două categorii: 1) alimentele și mărfurile alterabile și 2) produsele care pot fi stocate pe timp mai îndelungat, fără risc pentru comercianți.

Procentul de 30 la sută va fi menținut numai pentru mărfurile din prima categorie, pentru celelalte se va fixa un procent de câștig mult mai mic. Prețurile maxime de vânzare odată fixate devin obligatorii.

IEFTENIREA TRANSPORTURILOR

Examinându-se cauzele scumpetii, membrii delegației au fost de acord că lipsa de organizare a transporturilor și diversele taxe comunale provoacă o urcare a prețurilor.

Pentru a înlătura aceste cauze delegația a hotărât ca primăriile să desființeze perceperea taxelor ad-valorem la mărfurile intrate prin bariere, iar conducerea căilor ferate să acorde importante reduceri la tarifele actuale de transport pentru alimentele trimise la orașe.

În același timp s'a propus ca pentru o rapidă și eficientă aprovizionare să se permită transporturile de alimente sub formă de cărăușie publică și pe șosele, pe cari CFR are concesiunea de transport.

În cursul dimineții de azi, ministerul de industrie va redacta decretul-lege pentru modificarea legii speculei și va anunța toate măsurile în legătură cu combaterea speculei.

Nistor ministru a realpolitika embere

Înta: REINHART GYULA.

Nekünk, aradiaknak olyan ritkán van részünk miniszteri látogatásban, hogy igazán nagy eseményrünk nézve, ha megtisztelti városunkat egy-egy tényleges miniszter. Kétszeres az ünnep akkor, hogyha ez a miniszteri látogatás nemcsak ígéreteket hoz, hanem alkotásokat indít meg.

A munkaügyi miniszter vasárnap tett aradi látogatása ilyen érzéseket váltott ki belőlünk. Egy csapásra megdöntötte azt az Arad közvéleményében immáron begyökeresedett hiedelmet, hogy mi már semmit sem kaphatunk, végpusztulásra ítélt város vagyunk, itt a nyugati határon. Bizonyos, hogy két évtizede egyetlen új középület sem épült Aradon, holott ugyanakkor az intézményeknek egész sorát vitték el ebből a városból, sőt megindult innen a magánvállalatok kivonulása és elköltözése is.

Mintha a sorsnak ez az Arad-ellenes magatartása megváltozott volna. Egyszerre két középület készül Aradon. Az egyiknek most helyezték el az alapkövét miniszteri segédlet mellett, míg a másik, amelynek alapkövét már két évvel ezelőtt elhelyeztük, a közeli hónapokban kerül építés alá és mindkét középület még ebben az évben, de legkésőbb a jövő év elején átadható lesz rendeltetésének. Az egyik egy kétemeletes tanonc-otthon, amelynek büszke testvérét most vasárnap avatták fel Timișoara-Temesváron; a másik a munkásbiztosító pénztár aradi fiókjának székháza, amelynek a beteggyógyítás és munkás-ellátás hathatós fejlesztése lesz a feladata.

Nistor Ion munkaügyi miniszter a hozzá intézett üdvözlő beszédekre felelve igen érdekes nyilatkozatot tett aradi látogatása alkalmával. A professor-miniszter nyilatkozata messze meghaladja az ilyen ünnepélyes alkalmakkor szokásos szokvány-nyilatkozatok szürke kereteit. Kötelességünknek tartjuk így, hogy a beszéd egyes részeivel a magunk részéről is foglalkozunk.

Elsősorban meg kell állapítanunk, hogy a munkaügyi miniszter, aki a történelem egyetemi tanára, körültekintő alapossggal adja elő mondandóit. Az ugynevezett száraz szónokok közé tartozik, aki valósággal tetszeleg abban, hogy nem igyekszik a kedélyeket felizgatni és magával ragadni, hanem józan következtetéssel állapítja meg a célt, amelyet szorgos munkával el akar érni. Természetesen ő is a nemzeti munka alapján áll s a rábízott ipari, kisipari és kereskedelmi érdekesség jóléte és boldogulása fokozásának szolgálatába kívánja állítani a rábízott hatalmat.

Beszéde során rámutatott arra a haladásra, amelyet a fentebb jelzett téren a kormánynak eddig sikerült elérnie. A szakkamarák létesítése, az új ipartörvény megalkotása, a kisipari hitelintézet létesítése, a tanoncotthonok sokaságának felállítása, ipariskolák létesítése és új alapokra fektetése, de különösen a munkásbiztosítás széles rétegekre való kiterjesztése a miniszter beszéde szerint mérföldkövek azon az úton, mely a nemzeti munka felvirágoztatásának kitűzött céljához vezet.

A fenti célok eléréséhez szükséges anyagi eszközök megszerzése az érdekelt osztályok terhére történik. Egyedül a munkásbiztosító évi bevétele meghaladta az egymilliárd lejt. A munkaügyi minisztérium költségvetése évről-évre mértani haladvány formájában növekszik. Ezek a hatalmas anyagi alapok mind a dolgozó tanonc, munkás és iparos javát vannak hivatva előmozdítani.

Bevallotta a miniszter, hogy az iparfejlesztés évszázadok óta elhanyagolt ügyét máról-holnapra nem lehet szép beszédekkel megoldani. Évtizedeken át tartó szorgos és kitartó munka szükséges ahhoz. Ennek a munkának csak az alapköveit rakják le a most megalakított és a jövőben megalakítandó tanoncotthonok által, mert megteremtették az intézményt, amelynek keretében az ifjú nemzedék nemzeti szellemében nevelkedik, így joggal várható, hogy majdan hivatását be tudja tölteni.

A tanoncokhoz, mint a jövő várományosaihoz is intézett beszédet a miniszter. Azt mondotta nekik, igyekezzenek szakmájukban minden legapróbb dolgot is megtanulni, mert ez a tudás az egyetlen, amire jövőjüket felépíthetik.

Ha a munkaügyi miniszter a hazai iparnak nemzeti alapra való helyezését több évtizedes munka tárgyának tekinti, nyugodtak lehetünk abban, hogy Nistor munkaügyi miniszter, akit azzal bízott meg a minisztertanács, hogy Pop Valér dr. törvénytervezetét tanulmányozza, nem fogja elcsúszni a dolgot. Megnyugtató körülmény, hogy Aradon tett nyilatkozatai szerint Nistor dr. nem fog könnyen hozzájárulni ahhoz, hogy „utánam az özönvíz” jelszóval elpusztítsa a most fennálló kisebbségi üzemeiket, sokszázszeker munkást munkanélkülivé téve. Nincs okunk félni ettől, mert hiszen a miniszter mondta, hogy nincsenek még felnőve és kiképezve azok, akik a mai iparos osztály helyébe léphetnének.

Csodálatos, hogy éppen Nistor miniszter volt az, aki Roman Valér dr. ipartörvény-tervezetét is a kezébe vette és a realitás élettel kapcsolatba hozva alkotta azt törvényvé. Hinnünk lehet így, hogy a nemzeti munkatörvény tervezete is a való élethez fog majd simulni, hogyha törvényerőre válik.

Kétségtelen, hogy az a nagy közgazdasági átváltozás, amit országunk iparoságának a kormány által tervezett átrétegetése jelent, nem megy könnyen. Igazolja ezt Blum Leo francia miniszterelnök legutóbbi kijelentése. Blum többek között, amikor párthívei a tőkés termelési rend alapjáról a szociálista alapra való áttérés megvalósítását sürgették a szociálista miniszterelnöknél, így felelt: Nagy szerencse, hogy a tőkés termelési rend gyökerei olyan mélyen behatoltak a gazdasági életbe, mert együtt tártják annak tányezőit, míg a lassu fejlődés által az új alapok annyira megerősödnek, hogy az élet az új alapon tovább folyhat. Ha ez nem volna így, olyan zűrzavar keletkezne, amely mindent elnyelne és magával ragadná a megsemmisülésbe a gazdasági életet.

Szerencse az emberiségre, hogy vannak előrelátó államférfiak. Ilyenek ismertük meg Nistor I. munkaügyi minisztert, aki lelkiismeretével, hideg megfontolással és — mint ő is mondta, — nemzeti iránti mélyszéles szeretettel fog határozni a mindnyájunk létét fenyegető nagy kérdésben.

A szövetre akarják áthárítani a konfekciógyárak a készruhák forgalmi illetékét

Az ország öt nagy konfekciógyára akciót indított a készruhák forgalmi illeték megszüntetése érdekében. A gyárak a pénzügyminiszter előtt azt hangoztatják, hogy az illeték éppen a szegényebb rétegeket sújtja, amelyek konfekcionált ruhákat hordanak, míg mentesülnek az illeték alól azok a vevők, akik drágább szövetekből, szabóipar-munkánál készített ruhákat. A gyárak arra kérték a kormányt, hogy a konfekcionált cikkek fogyasztási adóját új illeték formájában a kész szövetre vessék ki, illetve emelje fel a kormány a szövet fogyasztási adóját.

Az öt gyár szerint a kincstár 8 millió leit bevétel vesz el a konfekcionált ruhák illetékéből, esszerint tehát elegendő volna a szövet illetékének 50 banival való felemelése, hogy a kincstár is megtalálja a maga számításait.

RIASZTÓ JÖVŐ.

Fiatalkorúak ülnek a rómi mellett és az egyik nagyon szomorú.

— Mi bajod van? — kérdezi tőle a többiek.

A szomorú hölgy bánatosan mondja:

— Az a gyanom, hogy a férjem el fog válni tőlem.

— Miből gondolod ezt?

— Abból, hogy tegnap bemutatott nekem a legjobb barátját, a Révést.

— Ugyan monj, és csak nem válnak?

— Nem válnak? Van nektek fogalmatok arról, hogy az a Révész milyen egy gusztusos ember?

Feltalálták a németek a bél pótlószerét.

A hentesárúkhos tudvalevően burkolatul állati belet használnak. Különösen sok ilyen burokra van szükség Németországban, ahol a bélbe burkolt hentesárúnak igen nagy kelendőse van. De a bél aránylag nagyon és feleslegesen drágítja az élelmet. Körülbelül a szükséges burkolat háromnegyed részét ugyanis külföldről kell behozni. Már hosszabb idő óta törekednek a fejüket az élelmiszerekkel foglalkozó kémikusok, hogy miként lehetne pótolni ezt az élelmiszert óta használt burkolóanyagot. Újabbán rájöttek a német vegyészek, hogy a fenyőfából készített vékony, könnyen hajlítható anyaggal pótolható a bél. Hogy az elméleti megoldással a fogyasztók számára meg lesz-e elégedve és nem akar-e visszatérni a megszokott burkolathoz, azt a közeljövő el fogja dönteni. Sok mindent megpróbáltak már a németek, talán még ezt is megpróbálják.

Minden termelésüket előre eladták a gőzfűrészek

A fapiac helyzete továbbra is szilárd. Magyarországra, Németországra és Görögországra szóló szállításhoz az exportőr jobb árat kap a fáért, mint amennyi a megállapított minimális ár. A német kivitel savorja, hogy a márka normál-kurzusra esett. Szíriában és Palesztinában a fát köbméterenként 1.600, míg Alexandriában 1.700 leért lehet eladni. Bulgáriába, Hollandiába és Olaszországba irányuló exportunkat csökkentették, mert az ottani kőolaj-áraknak tudatosan magasak. Az Angliába irányuló faexportnak nagy nehézsége van. Különösen ami a bucofinai szállítást illeti. Innen a fát Danzigon keresztül küldik, viszont az angol kormány a Danzigon keresztül érkezett mennyiségeknek származási bizonyítványt követel. A belföldi fenyőpiac azt jelenti, hogy a vidéki raktárak kifogyóban vannak. Az összes gőzfűrészek teljes üzemi-mel dolgoznak és megbízható becsülés szerint, az ország letermelhető összes áru el van már adva. Arról beszélnek, hogy rövidesen az áruk revíziójával lehet számolni. A belföldi tűzfapiacon szinte teljes mozdulatlanság van. Egyedül a bükfa iránt van nagyobb érdeklődés. Ebben a cikkben a nagyobb aprítók jelentkeznek vevőként, mert tudják, hogy amennyiben a magyarországi exportkvótát felemelik, úgy bükfában komoly hiánnyal kell számolni, ugyanis az idén jóval kisebb mennyiséget termeltek ki, mint a tavaly.

A repülőbélyegtörvény végrehajtásának módosítását követeli az UGIR

Az UGIR a repülőbélyegtörvény végrehajtásával kapcsolatban a következő kérdésekben kért intézkedést a repülőalap központi igazgatóságától:

a) Rendelje el a repülőbélyeg ellenőrzéséről is egy ellenőrzési nyilvántartás felfaktetését, a pénzügyminisztérium által elrendelt adóügyi ellenőrzések mintájára.

b) A pénzügyminisztérium 399.052—1937. II. 23. sz. rendeletének érvényét, mely szerint a hiányosan bélyegezett számlák esetén, ha a hiány nem nagyobb az érték 0.5% -ánál, nem vesendők fel kihatási jegyzőkönyvek, hanem a hiány az ellenőrző közeg szemelattára pótolandó — az aviatikai hasonló bélyeghiányokra nézve is terjessze ki.

c) A központi bélyegbizottság azon határozatát, mely szerint a részvénytársaságok nem kötelesek minden bevételezett összegről nyugtát adni, hanem csak arra kötelesek, hogy amennyiben nyugtát adnak, azt a kitoros nyugtakönyvből kell kiadniok és szabályszerűen bélyegezniük — az aviatikai bélyegilleték szempontjából is érvényesnek mondja ki.

Mit tartalmaz a munkakamarákról szóló törvény módosítása

A Hivatalos Lap legújabb száma a munkakamarákról szóló törvény két fontos szakaszának módosítását közli. A módosítások egyrészt a bíróság összeállítására vonatkoznak, másrészt magára az illető fórumra és az eddigi helyzet egyenmely viszonyát akarják megszüntetni.

Eddig a munkabírók előtt munkaadó iparos, kereskedő és alkalmazottja közötti peres vitát három tagból álló tanács döntötte el, mely tanácsnak egy tagja bíró volt, másik két tagját a felek nevezték meg, viszont ha a másik két bírót meg nem nevezték, úgy a bíróságnak joga volt hivatalból kinevezni tanácsadókat. Ennek a formának az olcsó és az életet semmő igazságszolgáltatás elérése volt a célja. A gyakorlat azonban rácsúszott az elméletre, a kijelölt nem szakbírók vagy nem értek rá a tárgyalásra előjönni, vagy nem győzték megvárni azt, hogy rájuk kerüljön a sor. Az új módosítás ezeket a viszonyokat akarja megszüntetni. Még pedig a következő rendelkezéssel: Valamely szavazóbíró távolléte miatt a jövőben csak egyszer lehet elhalasztani a tárgyalást, de így is csak akkor, ha a szavazóbíró az elnök engedélyével maradt távol, akinek az akadályoztatást 24 órával előbb kellett bejelenteni a ha a szakbíró, illetve elnök a távollmaradásba beleegyezett. Az elnök csak akkor adhat engedélyt a távollmaradásra, ha a szavazó-

bíró alapos indokkal kéri azt. Ha ezek a feltételek betartottak, úgy megadható a halasztás. Ha aztán a következő tárgyaláson megint hiányzik a szavazóbírók egyike vagy másika, az elnöknek jogában van helyettesíteni a távollmaradót vagy távollmaradottakat bármely jelenlevő munkakamarai tanácsostaggal, a jelenlevő érdekelt félnek magának is jogában áll a jelenlevő tanácsostagok közül valakit szavazóbírájává megnevezni.

Ha azonban egy tanácsostag nincs jelen, úgy az elnök maga hoz ítéletet. Ha egy tanácsostag van jelen csupán és az elnökkel nézeteltérése merül fel, úgy az elnök dönt az ügyben.

A módosító szakaszok értelmében a törvénykezés ideje lényegesen megrövidül, az 50.000 lejen feletti ügyek három tárgyalás alatt fejezhetőek be, viszont az 50.000 lejen aluli ügyek, ahol nincs felelősség, csupán felfolyamodásnak helye, ott csak a tanács távolléte miatt adható egyetlen halasztás. Elvben legfeljebb négy tárgyalás lesz szükséges egy ügy befejezésére.

A módosítás második szakasza mindazon helyeken, ahol munkabírók vannak, megszüntet a járásbírók azon osztályait, amelyek előtt kézműves munkaadók és kisiparosok ügyfeleikkel pereskedtek. Ugy a múltban indított, valamint a jövőben indítandó efféle perek a munkakamarák mellett működő választott bíróságok előtt tárgyalandók.

Hogyan kell lebélyegezni iparosok és kereskedők egymásközötti számláit

A pénzügyminiszter néhány tulbuzgó közege kihágási jegyzőkönyvet vett fel és büntetéseket szabott ki több iparos és kereskedő ellen azon a címen, hogy a számla és repülőbélyegen kívül nem látták el számláikat 1.4%-os illetékkel, illetve ezt az illetéket nem fizették be az állami adóhivatalba, ha az összeg a száz leit meghaladta és az erről szóló nyugtát nem mellékeltek a számlákhoz.

Ezt a kihágást a bélyegtörvény 15-ik §-ának 8-ik pontja értelmében állapították meg, mely szerint az ingó eladások után 1.4%-os illeték és két ezrelék repülőbélyeg rovandó le. E szabály alól kivételt képeznek a bélyegtörvény 14-ik §-ának 13-ik pontja értelmében azok az ingó eladások, amelyeket az iparos vagy kereskedő saját üzleti vagy szakmai foglalkozása körében napi eladások formájában végez.

Iparos és iparos között, vagy kereskedő és kereskedő, illetve kereskedő és iparos között bizonyos áru szállítására vonatkozólag, ha saját üzletük körében szerződés jött létre, úgy ezek után számla állítandó ki, mely után két ezrelék számla és két ezrelék repülőbélyeg rovandó le. Ha ezt levelezés előzi meg, erre 14 leit okmány és 2 leit repülőbélyeg ragasztandó, ha pedig nagyobb összegről van szó, úgy 24 leit okmány és 2 leit repülőbélyeg ragasztandó a levélre. Ha a megrendelő vagy vevő nem iparos vagy kereskedő és számla kiállítását kívánja, úgy a kiállított számlára szintén két ezrelék számla és két ezrelék repülőbélyeg ragasztandó.

Másképp áll az eset, ha a kereskedő vagy iparos olyan árut ad el, vagy olyan áru szállítására vállalkozik, amely nem tartozik foglalkozása körébe, vagy pedig az állam vagy hatóság részére szállít, illetve szállításra köt szerződést, amely esetben a

bélyegtörvény 15-ik szakaszának 8-ik pontjában meghatározott 1.4%-os illeték fizetendő.

Hogy a törvény így magyarázandó, megerősíti a pénzügyminisztériumnak a Cernauti-csernovici pénzügyigazgatósághoz intézett 168.821/1936 számú rendelete, amely egyik konkrét esetben kimondja:

„Hivatkozással az Ön által tett jelentésre, közöljük, ha szabályszerű nyugtát lettek kibocsátva 2 ezrelék bélyeggel ellátva, úgy azon levelek, amelyekkel a külföldi cég megerősíti az áru megrendelését a vételre vonatkozólag, nem esnek még külön bélyegkötelezettség alá.”

Tehát ezek után nem rovandó le az 1.4%-os illeték.

(Dr. K.S.)

KERESKEDELMI SZELLEM.

Az üzlet tulajdonosa megdöbbenne hallja, a mint a segéd udvariasan így szól az egyik vevőhöz:

— Nem kérem, már ketek óta nincs.

A tulajdonos gyorsan odamegy a vevőhöz és önnepélyes komolysággal mondja:

— Kérem, csak tessék nyugodtnak lenni, pár perc múlva feltétlenül lesz!

Majd odafordult a segédhez és dühösen sugta:

— Akármint kérnek is, azt kell mondani, hogy mingyárt előhozza és ha kell, átmegegy a szemközti boltba és onnan teremti elő, csak azt nem szabad mondani, hogy nincs, vagy nem is volt. Érti?

— Értem, főnök ur, — hűledezett a segéd — de ez a hölgy azt kérdeste, volt-e eső nálunk mostanában?

A kartellek és az iparosok

Írta: BATORI DANIEL.

A kartellek s az ezeket rendszabályozó törvény körül hullámoznak az ország kereskedő és iparostársadalmának véleményei. Érthető, hogy az ország egész gazdasági életét átölelő gazdasági érdekképviselések intenzíven foglalkoznak a kérdéssel és igyekeznek pro és kontra megvilágítani azokat a szempontokat, amelyek jelentősen kihatnak úgy az egyénre, mint az ország összes polgárainak életére. Igen természetes, hogy minden érdekképviselő a köréje csoportosuló egyszemélyi képviselőket a kartelléi csoportosulások egyszemélyi képviselői szempontjából bírálja e kérdést és ez képezi az alapját a hozzászólásoknak.

Az iparos szemléiben kereszttől taglalva a problémát, meg kell állapítanunk, hogy a kartellek működéséből eddig semmi jó, — de annál több rossz — származott az iparosságra. Természetes ez, mert a kartellek az iparosságra kiterjedő gazdasági életnek létre s ennek célkitűzései között nem szerepelhet a kisipar — szerintünk — jelentéktelen érdeke, ellenben annál intenzívebben semmi áldozattól vissza nem riadva viszik keresztül saját célkitűzéseiket. Ez pedig köztudomásúan nem más, mint a profit fokozása. Ezen lehetőségek mennél nagyobb mértékben a köhaszonszerzés módjában olyan intézkedéseket foganatosítani, amelyeket jófelfogott érdekek szempontjából a legmegfelelőbbnek tartanak. Az eszközök és módok korlátlan lehetőségei garantálják a kartellek számára a biztos eredményt.

Az iparos talán soha nem volt olyan súlyos helyzetben, mint ma. Az adó, városi taxa, betegsegélyző járuléka, a különböző iparágakat sújtó forgalmi adó, repülőbéllyeg-illeték és legújabbban a 2 százalékos egészségügyi taxa, mind megannyi terhet jelent, amelynek súlya alatt roskadozik az iparos. Hol van még a műhelybér, házbér, a megélhetés, a ruházatkódás és gyermekek iskoláztatása? Mindezek olyan problémák, amelyek körül nem egy, sokszor megoldatlan marad. Ilyen körülmények között kell még megküzdenni az iparosnak azzal a nagy akadállyal, amit az anyagárak emelkedése jelent. Kétségtelen, hogy az esetek sokaságában az árak emelkedése a kartellek manőverezéseinek eredménye, amely az önszervezők által diktált céltudatos pénzügyi műveletek jól megalapozottságát jelenti.

Az állam, belátva azt a felbecsülhetetlen kárt, amit a kartellek egyeduralkodása az ország gazdasági életében előidézett, elérkezettnek látta az időt, — sajnos igen későn, — hogy sürgősen rendkívüli törvényhozás módjához folyamodjék dekrétum útján a kartellek megrendszabályozásához. Ez a megrendszabályozás meg akarja akadályozni azt a tevékenységet, amely csak az árak minél magasabb színvonalra való emelését tűzte ki célul.

Hogy tisztában legyünk a kartellek eszközeivel, felelősségük a börtönök legújabb tranzakcióját, amely meggyőzően rávilágít a tökéletesen elavult módszerekre s egyben tökéletesen indokoltá teszi azokat a szigorú paragrafusokat, amelyeket a most megszavazott törvény magába foglal. Az összes romániai börtönök, megnevezve a közlegelő veszedelmét, egy nappal a kartell törvény megjelölése előtt, kartellbe tömörültek, természetesen ügyelve arra, hogy a másnap kibocsátandó törvény sújtó paragrafusait ügyesen kikérüljék. El kartell első tevékenysége az volt, hogy a megalakulás pillanatában kimondták a börtönök 15 százalékkal való felemelését, amelynek hathatós biztosítására milións pónák kötöttek ki. Kérdezzük: összeegyeztethető-e az állam érdekeivel a nagyfokú árak emelkedése a kisiparosok ellen? De különösen abban az iparágban, ahol az utóbbi pár hónapban mértékletes áremelkedés történt. Ahol az iparos egyszemélyi képviselői tömegesen rendülnek meg, mert a fogyasztóközönség keresleti lehetőségei nem állnak arányban a közszükségleti cikkek árával.

Az állam gazdasági érdeke és a normális pénzügyi vérkeringés megköveteli, hogy a kartelleket megrendszabályozzák, hanem fejlesztessék. A kereskedők és iparosok tízezreinek egyszemélyi érdeke, hogy nyugodt körülmények között éljenek és ne legyenek minduntalan olyan árhullámszerű kitéve, amelyek alapjaiban rendíthetik meg megélhetésüket. Ezt pedig csak úgy lehet elérni, ha az árak kialakulásában nem a mértéktelen haszonélvesség lesz a főkomponens, hanem azt a mindennapi élet megnyilvánulásai fogják az irányítani.

Előlről kezdődik újra a Satumare-szatmári Iparos Otthon kálváriája

Közigazgatási bírósághoz utasította a törvényszék a Satumare-szatmári Iparos Otthon panaszát, amelyben az ellen tiltakozott, hogy a munkakamara jogtalanul kisajátítsa az otthon nagy, vagyont képviselő palotáját.

Külön perben dől el megtámadott jogszemélyiségük sorsa

A Satumare-szatmári Iparos Otthon Stefan cel Mare-uccán álló, hatmillió lei értéket képviselő ingatlanért, valamint az egyesület jogi személyisége megsemmisítéséért párhuzamos per folyt a Satumare-szatmári törvényszékben, amelynek érdekes előzményei a következők:

Az új iparképesítési törvény életbe léptetése után a munkakamara tudvalevően bekebelezte a felosztott ipartestületek vagyont. Satumare-Szatmáron azonban alig néhány ezen lei értékű irodafelszerelést örökölt az iparosság új szerve kimúlt előde után. És a tény gondolkodásra és elhatározásra késztette a munkakamara vezetését. Furcsának találták ugyanis, hogy a Satumare-szatmári iparosság, amely annyi sok értékes ingatlan felett rendelkezik, az ipartestület kebelében semmit sem gyűjtött.

Az irattár átvizsgálásánál egy 1919-ben kelt jegyzőkönyv került a likvidáló bizottság kezére. Ebben a jegyzőkönyvben az áll, hogy az ipartestület választmánya kimondja az ipartestület és az Iparos Otthon egyesülését azon egyszerű oknál fogva, hogy mindkét alakulat azonos tagokkal rendelkezik. Az elhatározás azonban egyoldalúan lett meghozva. Az Iparos Otthon vezetősége ugyanis a kérdéssel sohasem foglalkozott.

A munkakamara továbbá eljárásának mégis az a jegyzőkönyv lett az alapja. Kimondták, hogy az Iparos Otthon mint ilyen nem létezik, mert egybeolvadtak az ipartestülettel, tehát az Otthon ingatlana a munkakamara tulajdonába kell, hogy átmenjen. Ilyen megállapítások után a munkaügyi minisztérium rendeletet küldött a munkaügyi felügyelőnek, amelyben utasította, hogy az Iparos Otthon ingatlanát az összes vagyontárgyakkal vegye számba és adja át a munkakamarának, mint törvényszerinti tulajdonosnak. A munkaügyi felügyelőség a rendeletnek eleget is tett.

Az Iparos Otthon vezetősége azonban birtokháborítást látott a munkaügyi felügyelőség és a munkakamara eljárásában s új birtokháborítási pert indított a járásbírósnál. A bíróság megállapította a birtokháborítás tényét és az Iparos Otthon határozatát birtokába visszahelyezte. A munkaügyi felügyelőség és a munkakamara a törvénzhez feleltetve, ahol most tárgyalás az ügyet. A munkaügyi minisztérium C. Ghimpu-tanu bucurestii ügyvédet küldte ki a tárgyalásra, aki másfélórás beszédében azt állította, hogy az Iparos Otthon nem létezik. dr. Tevely József, dr. Andreou Stefan és dr. Morvay László ügyvédek ezzel szemben azt bizonyították, hogy az egyesület egy percig sem szűnt meg létezni.

A másik pert a munkaügyi minisztérium indította az Iparos Otthon jogi személyiségének törlése végett. Ez a per hétfőn került a Satumare-szatmári törvényszék elé. A hetvenoldalas beadványban arra kéri a minisztérium a bíróságot, hogy felülvizsgálja uton mondja ki az Iparos Otthon 1924-ben megadott jogi személyiségének érvénytelenségét. A beadvány hivatkozik az Iparos Otthon és az Ipartestület 1919-ben történt egybeolvadására, valamint az 1921-es szindikátusi törvényre, amelynek az Otthon nem tett eleget, mert nem vettette fel magát a szindikátusi testületek sorába.

— Ha ezek az indokok nem volna elegendők — írja beadványában a minisztérium —, már csak azért is fel kell oszlatni az Iparos Otthont, mert államellenes tevékenységet folytat s nem szolgálja a többségek és kisebbségek közötti jóviszonyt.

A hétfői tárgyaláson Tevely József dr. ügyvéd pergátló kifogást emelt Erdős Ferenc dr. törvényszéki főelnöknek a tanács elnökének személye ellen, mert annakidején ő is résztvevő az Iparos Otthon jogi személyiségét megszavazó törvényszéki tanácsban. A bíróság elutasította a pergátló kifogásokat és elrendelte a tárgyalás megtartását.

Tevely dr. ezután azt kérte, hogy jelöljenek ki más várost, illetőleg törvényszéket az ügy letárgyalására, mert félt, hogy a Satumare-szatmári többségi sajtó és a közhangulat befolyásolhatja a tárgyalás menetét. Calea Nicolae dr. vezetőügyész ellenzésére a törvényszék illetékesnek mondta ki magát az ügy letárgyalására.

Újabb jelentés szerint a törvényszék mindkét ügyben döntött.

A munkaügyi minisztérium perét, amely az Iparos Otthon jogi személyiségének törlése végett indított, délután négy óráig tartó tárgyalás a törvényszék. A tárgyalás végeztével az elnök közölte, hogy a tanács helyet ad a bizonyításnak s ezért a tárgyalást június 12-re halasztották.

Tevely dr. ezután a meghozott bírói határozat felülvizsgálását és több Satumare-szatmári közéleti személyiség kihallgatását kérte. Kifogásolta a minisztérium illetékességét is a per megindítására. Visszautasította azt a vádat, hogy az Iparos Otthon államellenes tevékenységet folytat.

Ugyancsak döntött hozott a törvényszék kedden délelőtt az ügy második részében, a birtokháborítási perben is. A törvényszék helyet adott a munkakamara felelősségének és megsemmisítette a járásbírói ítéletét azzal az indoklással, hogy ebben az ügyben az Oradea-nagyvárad tábla mellett működő közigazgatási bíróság köteles dönteni.

A törvényszék ítélete után a munkakamara kérvényt adott be s abban a kedvező ítéletre hivatkozva kérte, hogy a közigazgatási bizottság döntései helyezzék vissza az Iparos Otthon palotájának birtokába. Ezzel a kérdéssel szombaton foglalkozik a törvényszék.

Csökkenőben az építési tevékenység a nagyobb városokban

A belföldi fogyasztási javak és a növekvő fogyasztásnak kétségtelen jelei mutatkoznak. Ez a megállapítás főleg a vidékre vonatkozik. A vidéki raktárak készletei kezdenek fogyni, sok helyen már mutatkozik a mielőbbi utánpótlás szükségessége és megélt az üzletmenet.

A nagyobb városokban az építkezési tevékenység a múlt évvel szemben jelentősen csökkent és ennek megfelelően a kereslet is szűkebb keretek között mozog.

Az árukiállat tartózkodó, de a szükséglet minden különös nehézség nélkül beszerezhető.

Az összes gőzfűrészek teljes üzemmel dolgoznak és megbízható becslés szerint az ország termelői összesen áru már el van adva és a legközelebbi időre az áruk újabb revíziója van tervbe véve.

Faragottfában a kereslet szintén növekedett, az árak tartottak, mivel a termelőhelyekről a folytonos esőzések miatt a készletek megközelítőleg sem voltak kifuvarozhatók. De a termelőhelyeken fekvő készletek is alul maradnak a múlt évi mennyiségeknek, sőt az idén még fokozott exporttevékenységgel is számítanak. Magyarországra az export mérsékelte.

Jogesetek a kisipar köréből

A munkaadó kívánságára más munkakör végzésére is köteles az alkalmazott vidéki munkahelyre utazni.

Nem léphet ki ezen a címen azonnali hatállyal az alkalmazott.

A bucaresti ítéletábla 1937. márciusában hozott elvi döntvénye.

As alábbi jogesetben szereplő alkalmazott azonnali hatállyal kitépt a szolgálatból, mert a munkaadó az állandó alkalmazási helyétől távol fekvő vidékre küldte, hogy ott ez az általa be nem töltött munkakör munkáit ideiglenesen végezze. A munkaadó az azonnali hatállyal történt felmondást nem vette tudomásul és a felmondási időre járó illetmények kifizetését megtagadta.

As alkalmazott felmondási időre járó illetményének megterítése címén pert indított és azt elsőfokon részben meg is nyerte. A törvényszéki döntés ugyanis a felmondási időre járó összeget megítélte részére, de azon a címen, hogy még év folyamán lépett ki, az év végén járó és a cőgnél szokásban levő illetményeket nem ítélte meg. Indokolás, hogy ezekhez az illetményekhez nem volt joga, mert évközben lépett ki.

Felülvizsgálat folytán az ügy a bucaresti ítéletábla elé került, amely kimondotta, hogy az alkalmazott, amennyiben a vállalatnak több fiókja van és helyettesítés szüksége merül fel, nem tagadhatja meg a kiküldetés teljesítését még akkor sem, hogyha a rábízott feladat nem vág pontosan az általa végzett munkakörbe. Ha az eredeti munkavállalási helyen a munkaszerződésben meghatározott munkakörnek csak egy részét veszi igénybe a munkaadó, nem jelentette ezáltal meg, hogy a munkaszerződésben foglalt kötelezettségek igénybe vételéről lemond. Az pedig, hogy a munkaadó vállalat ideiglenes jelleggel valamelyik fiókjánál elvégzendő munkára küldi ki az alkalmazottat, nem tekinthető szerződésszegésnek a vállalat részéről. A munka ideiglenes jellege nyilvánvaló ilyen esetben és a vállalat különben a rendes munkadíjakon kívüli az összes költségek megtérítését is vállalta. Amikor tehát a munkaadó a vállalat érdekében ilyen szolgálatot kért az alkalmazottól, az eset körülményei tekintetében nem szegte meg a munkaszerződés feltételét. Az a tény, hogy egy meghatározott helyen való működésére lépett be az alkalmazott, nem zárja ki, hogy a cég érdekében más helyre hasonló munka elvégzésére ki ne lehessen küldeni. Mivel az alkalmazottat semminemű jogsérelem nem érte, a tábla a keresetet elutasította.

RIP VAN WINKLE AZ IRODÁBAN.

Pacák és felesége vasárnap mindig mulatni szoktak és így hétfőn csak igen nehezen tudtak felébredni.

Pacák hosszas töprengés után megállapította, hogy ez azért van, mert az ucca lámpái bevilágítanak az ablakon és emiatt a rendelkezésükre álló idő alatt nem tudnak nyugodtan és zavartalanul aludni.

Erre legközelebb, mikor vasárnap éjjel hazatértek, leeresztették a hálósába redőnyt, föl befüggönyözték az ablakokat és tényleg remekül aludtak.

Bőlt olyan remekül, hogy Pacák egyszerre csak felriadt és ijedten állapította meg:

— Jaj, fényes van, elkésem a hivatalomból.

Lóhalálában felbőszült és társán rohant be a hivatalba. A főnök rettentő haraggal fogadta:

— Hol volt és miért nem jelentette, hogy nem jön be?

— De kérem, főnök ur, hiszen mindössze csak huszonnégy percet késtem.

— Igen! És hol volt hétfőn és kedden egész nap?

PEINLICH

„Ist dein Freund noch immer so secretiv, Ria?”

„Ja, schrecklich. Denk dir, zu meinem Geburtstag hat er seiner Frau ein Armband geschenkt.”

Erőszakkal is elveszik a vásártartás jogát a városoktól az iparkamarák

A kereskedelmi és iparkamarákra vonatkozó törvény, még 1928-ban életbelépett rendelkezéseivel a vásárokat a kereskedelmi és iparkamarák hatáskörébe utalta. Ezt a rendelkezést az országban legtöbb helyen végrehajtották, több városban azonban ellenesegültek és elodázták a vásárok átadását.

Asok közé a városok közé, amelyek nem adták át a vásárokat, tartozik Oradea-Nagyvárad is. A város mintegy 6—8 millió lei évi jövedelemre tesz szert a vásárokból által és erről az összegből nem szívesen mond le. A törvény elrendeli, hogy a vásárokból befolyt jövedelmet teljes egészében ugyanerre a célra, a piacok karban tartására, stb. kell fordítani. A város azonban nem költötte el az egész összeget, 2—3 millió lejt minden évben maradt.

Most szigorú utasítás érkezett az Oradea-nagyvárad kereskedelmi és iparkamarához, amely elrendeli, hogy a vásárokat a kamara haladéktalanul vegye át. Megjegyzi a leirat, hogy amennyiben a kamara 3 hónapban belül nem veszi át a vásárokat, úgy fegyelmet indítanak a kamara vezetősége ellen. As Oradea-nagyvárad iparkamara a szigorú leíratra késedelem nélkül intézkedni fog. A kamara vezetői kijelentették, hogyha másképp nem megy, erőszakkal is átveszik a vásárokat. A vásárok átvétele után teljesen új rendszert vezetnek be, amely mellett, hogy minden jövedelmet erre a célra fognak fordítani, minden tekintetben hasznukra lesz a vásároknak.

Nistor munkaügyi miniszter nyilatkozott Aradon a román munka elsőbbsége, az új ipartörvény végrehajtási utasítása és a botcsinálta szociálpolitika ügyében

„A tanoncotthonokkal biztosítani akarjuk a többségi ifjúság érvényesülését”.

Nem máról-holnapra...

Timisoara-Temesvárnak és Aradnak illusztris vendége volt. As előbbi városban az új tanoncotthon felavatására, Aradon ugyanezen intézmény alapkövetelésére látogatott el Nistor munkaügyi miniszter. As iparosügyek legfőbb kormányképviselője, Aradon tartalmas és számos problémára választ adó beszédet tartott, amelyet alábbiakban közlünk:

— Országhatárokat — mondotta a miniszter, — sokféleképpen lehet megvédeni. Itt, a nyugati határszálen még most is meg vannak a régi idők vár-romjai, amelyekkel az elmúlt idők urai hatalmukat és biztonságukat védtek. Ma a határok megerősítésénél más módszereket alkalmazunk, mert nincs az az erős vasbeton, amelyet ne lehetne szétrombolni. Hatásosabb és maradandóbb erősítési módszer a lelkek megerősítése és ezért nem építünk mi — hangsúlyozta a kormány képviselője — olyan várakat, amelyek a leigázást szolgálják, hanem a lelkek várát erősítjük.

Beszéde további során részletesen ismertette az egész országra kiterjedő szervezkedést, amelynek célja új tanoncotthonok létesítése. Felsorolta azokat a helyeket, ahol Ardeal-Erdélyben ilyen intézmények létesítenek és kiemelte, hogy Miercurea-Ciuc-Csik-szeredán is megteremtették a román tanoncok otthonát, mert — bármilyen szerény formában is, — de biztosítani akarták a többségi ifjúság érvényesülését. A tanoncotthonok építését célzó mozgalom a Regatra is kiterjed és mindenütt nagy gondot hajtják végre a munkatervet.

— A román munka elsőbbségének megteremtése a kormány legfontosabb célkitűzése — mondotta emelt hangon a miniszter — és amint eddig is, a jövőben szintén változatlanul minden erőnkkel az ezzel kapcsolatos megvalósításokon dolgozunk. Az egyesülés óta egyetemen, iskolák létesültek, azok a felvilágosítás terén nagy munkateljesítményt értek el, a földosztás a földmives lakosság szükségleteit szolgálta, as iparral azonban nagyon keveset törődtek. Most azonban egyre nagyobb fontosságot tulajdonítanak a kérdés megoldásának, ami mindenképpen érthető, mert hiszen az iparos és kereskedő központosítást teremti meg as összeköttetést a társadalom rétegei között.

— Századok alatt kialakult helyzetet nem lehet napok alatt megváltoztatni. Legalább évtizedek munkája szükséges ahhoz, hogy a román központosítást megteremtésével ebben a vonatkozásban is elérjük célunkat. Olyan probléma ez, amelyet nem lehet igatással megoldani.

— Senki ne oktasson minket hazafiasságra, a nacionalizmus lelünk integráns részét képezi! Ezt az érzést azonban látható tényekre, megvalósításokba öhajtjuk öltöztetni. Természetes, hogy

as nem megy máról-holnapra,

hanem lépésről-lépésre haladva jutunk előre. Célkitűzéseinket munkával és tanítással érhetjük el, nem pedig bottal és fecsegéssel. Öszintén meghatottak az aradi inasok részéről itt elmondott szavak és hozzátok fordulok fiatal tanoncok, amikor azt mondom: Higyjétek a tanításban és szorgalmasan dolgozzatok, hogy mesterségteknek aprólékos fogását ellessétek, mert csak így vagytok erősek és ellenállóképsek minden versennyel szemben.

Beszédét a király élettelével fejezte be a miniszter és a megjelentek lelkesen megéljenézték az uralkodót és megtapsolták a miniszter szavait. Beszéde után megtörtént az ünnepélyes alapkövetelés, befalatták az alapítási okmányt és a miniszter kíséretével, valamint a helyi hatóságok vezetőivel eltávozt az ünnepség színhelyéről. Nistor miniszter több látogatást tett, így ellátogatott Marcus Mihai házához is, megtekintette a Közművelődési Palotát, majd este fél nyolc órakor társas vacsorán vett részt, amit a munkakamara rendezett a tiszteletére.

— As új ipartörvény végrehajtási utasítása — mondotta a kérdésekre válaszolva, — rövidesen elkészül és júniusban már megjelenik.

As aradi munkakamara költségvetését jóváhagytuk

és így annak végrehajtása zavartalanul megtörténhetik. Ami a munkakamarák tisztviselőit illeti, számukra olyan vizsgát teszünk kötelezővé, mint as állami tisztviselők számára, mert hiszen ugyanolyan jogokat is élveznek. Kivételt csak a kamarai titkárok képeznek, akiket már véglegesítettünk.

Arra a kérdésre, hogy a nemzeti munka fokozott védelméről szóló törvény hatákonnyabbá tételére vonatkozó rendelet törvény mikor jelenik meg, megolgyva válaszolt a miniszter:

— A kérdést most tanulmányozzuk...

Azt, hogy ez a tanulmányozás mikor ér véget és mikor jelenik meg a sokszor beígért, rengeteg vitára és kétségbeesett aggodalmaskodásra okot adó rendelet törvény, állítólag nem lehet pontosan válaszolni, mert maga a miniszter sem tudja ezt kiszámítani. A kitérő válaszhoz minden esetre hozzátette még Nistor professzor, aki délutáni beszédében

szembeszállt a botcsinálta szociálpolitikával

és a fejlődés elve mellett foglalt állást:

— Legyenek nyugodtak, a rendelet törvény nem zavarja meg as ipart és nem akadályozza annak fejlődését, ellenkezőleg, azt a célt szolgálja majd.

Nistor Ioan munkaügyi miniszter valószínűleg rövidesen ismét ellátogat ide: saját kijelentése szerint ő helyezi el a társadalombiztosító új palotájának alapkövét is. Ea pedig valószínűleg rövidesen megtörténik, mert barátságos versengés indult meg, hogy vajjon as új inasotthon, vagy as új betegsegélyző palota készül el hamarabb,

Tagjaik anyanyelvén is vezethetik könyveiket kisebbségi szövetkezetek

15 százalék irható le adómentesen az iparvállalatok jövedelméből.

A központi pénzügyi bizottság a napokban körlevelet küldött szét a pénzügyigazgatóságoknak, melyben tájékoztatja a pénzügyi hatóságokat újabb döntvényeiről.

A körlevél kimondja az alábbiakat:

olyan szövetkezeteknek, közbirtokosságoknak és vagyonközösségeknek, melyeknél a tagok többsége kisebbségi, meg van engedve, hogy könyveiket azon a nyelven vezessék, mely a tagok többségének az anyanyelve.

Zárszámadásaikat azonban román nyelven kell elkészíteniük. A kisebbségi nyelven vezetett könyvelés után meg kell fizetni az előírt pótdótot.

Az 1937—38-as pénzügyi évben kétes követelések tartálékára a tiszta jövedelem tíz százalékát, míg a felszerelések értékcsökkenésének fedezésére, törlesztésére tízenöt százalékot használhatnak fel adómentesen az iparvállalatok.

KITUNÓ MEGFIGYELÉS.

Tanuként hallgatták ki Cincogót és a bírő megkérdezte tőle:

- Ön szerint a vádlott részeg volt?
- De mennyire, — hangzott Cincogo válasza — hosszú percekig alkudozott az uccán egy sofőrrel.
- Ez még nem a részegség jele.
- Jó, jó, de sofőr egyáltalán nem is volt a közelben.

Optimista nyilatkozat

Cancicov Mircea pénzügyminiszter derültől duzadó nyilatkozatot adott egy francia lap munkatársának. Arra a kérdésre, hogy van-e Romániában gazdasági krízis, a miniszter azt válaszolta, hogy az élelem alig terheli a szerényebb háztartásokat, mert egy kiló hus 20 leire kerül és a főváros köllő közepén 35.000 leiert szép lakást lehet kapni. A pénzügyminiszter krízist tagadó kijelentéseivel, sajnos vitába kell szállni, mert mindaddig, amíg egyes kategóriák, úgy mint a kisiparos és az értelmi foglalkozások jórésze nem tudja a krízis előtti életstandardját megközelíteni, addig a krízis megszűnéséről beszélni nem lehet. A 20 leies husál pedig úgy van, hogy rámondhatjuk a sofőkési mondást: erről a husról csak annyit tudunk, hogy nem tudjuk hol található. A pénzügyminiszter optimizmusa megelőzi a kort, mert remélhető, hogy néhány év múlva igaza lesz, de most a kijelentés még kissé korai.

30—40 lejes áremelést tervez az új bőrkartell

Jelentettük, hogy megalakult a belföldi talp- gyárak kartelle. Ez az alakulás annál is érdekesebb, mert hiszen az új kartelltörvény saigorúsága mellett mindenki azt várta volna, hogy a meglévő kartellek egyrésze feloszlal, ezzel szemben, ime, a kartelltörvény életbe lépésének másnapján új kartell alakul. Jelentések szerint az alakulás alkalmával a gyárak megállapodtak abban is, hogy talp- árait kilogrammonként 30—40 lejjel emelik. Szakkörök információja szerint a bőriparban, tekintettel arra, hogy az irányzat az utóbbi időben lanyha volt, éppen arra számítottak, hogy a gyárak az árakat leszálítják. Ezzel szemben az új kartell azok emelését határozta el. Ez annál is különösebb, mert hiszen Románia a legolcsóbb nyersanyagpiac, aminek bizonyossága, hogy igen sok külföldi állam is nálunk szerzi be nyersbőrzsükségletét. A helyzet teljes ismeretéhez tudni kell még azt is, hogy a bőr- és talpárakat néhány hónappal eelőtt a gyárak az új illetekre hivatkozással már jelentékenyen felemelték.

DER EIFFRIGE PATIENT.

„Haben Sie wieder einen schlechten Zahn?“
„Nein, Herr Doktor!“
„Was machen Sie dann hier im Wartezimmer?“
„Ich komme nur, um die Fortsetzung des Romans zu lesen.“

Csak a második adóévben kerülhet patenta fixa adó alá az új vállalat

Új pénzügyminiszteri rendelet az adókiadó hatóságokhoz.

A pénzügyminiszter az adókiadó pénzügyigazgatóságokhoz a következő körrendeletet intézte:

Az 1937 április 1-én kelt legújabb adótörvény tudvalevőleg megszüntette az eddigi osztályozó bizottságokat és az osztályozásra vonatkozólag a következőket rendelte el:

— Az adózók osztályozása az adótörvény 80-ik szakaszának megfelelően és majd az adókiadó is első fokon egy bizottság útján történik, — a melyben a kincstár egy delegátusa vesz részt, vagy pedig a pénzügyminiszteriumnak egy speciális kiküldöttje, akinek az illetékes kereskedelmi és iparkamara által kinevezett delegátus segítkezik.

Habár a 74-ik szakasz rendelkezéseit a fenti szabály módosította, a 41-ik szakasz intézkedése megeem változott.

A pénzügyminiszter, hogy elkerülhető legyen a szövegek alkalmazása körül már is mutatkozó bizonytalanság, a következőképpen intézkedett:

A 41-ik szakasz rendelkezéseit továbbra is fenn tartandók, akkor, ha olyan magáncsok megadóztatásáról van szó, akik ebben az évben kezdik meg vállalatukat. Ilyen esetben a megadóztatás az adótörvény 39-ik szakaszának b) pontja szerint becslés útján történik, mintahogy az a módosítás előtt is érvényben volt, azaz, hogy csak a második évben fogják ellenőrizni a vállalat helyzetét és intézkedni a vállalat osztályba való sorozása és patenta fixa alapján való megadóztatása iránt, vagy pedig a speciális bizottság útján való megadóztatás ügyében, aszerint, ahogy azt az evet megkívánja.

A becslés útján való megadóztatásánál, ha ez a vállalat első évében történik, nincs helye annak, hogy a kereskedelmi és iparkamara képviselője jelen legyen az adókiadóéban. A kereskedelmi kamarák képviselői csak azokban az évi bizottságokban vehetnek részt, amelyek a második évtől kezdve végzik a vállalatok osztályozását és megadóztatását.

A pénzügyminiszter felhívja ennélfogva a pénzügyigazgatóságokat, hogy a jövőben a mostani utasítás szellemében járjanak el.

A pénzügyminiszter felhívja ennélfogva a pénzügyigazgatóságokat, hogy a jövőben a mostani utasítás szellemében járjanak el.

A magyarányu drágulásér! sem az ipar, sem a kereskedelem nem felelős

A közterhek növekedése indította el az újabb drágulási hullámot.

Az utóbbi éveknek egyik kétségtelenül legjelentősebb gazdasági problémája a mezőgazdasági és ipari árak harmonizálása. A válság előtti években, amidőn a mezőgazdasági árak magas színvonalon állottak és az ipari termelést sem sújtotta olyan nagy adóteher, mint most, a mezőgazdasági és ipari árak összehangba hozatalának problémája nem volt annyira égető, mert a mezőgazdasági és ipari termelés konjunktúrája az ellentéteket nagyrészt kiegyenlítette.

A gazdasági válság, amint ismeretes, a fogyasztás csökkenése miatt a mezőgazdasági termékek árának magyarányu esését idézte elő. Ugyanekkor az ipari termelés igyekezett árát csökkenteni, azonban ez nem volt olyan mértékű, mint a mezőgazdasági termékek áresése, mert az állam, tekintve, hogy a mezőgazdasági termelés nem volt kifizetődő, az elmaradt adóvédelmet az ipari termelés adóterheinek növelésével igyekezett pótolni.

Az elmúlt évben a mezőgazdasági termelés konjunktúrája ismét visszatért, egyrészt annak következtében, hogy mindegyik importőr állam, főképp tartalékok bétettése céljából igyekezett mezőgazdasági importját növelni, másrészt pedig egyes nagytermelő agrárállamokban igen gyenge volt a termés.

Ugyanakkor azonban, amidőn a mezőgazdasági termékek árai javultak, párhuzamosan emelkedtek még pedig igen nagy arányban az ipari nyersanyagok árai és a hadfelszerelési program lebonyolításához szükséges költségek előteremtése céljából növekedtek az ipar közterhei is. A belföldi ipar azonban árait, a fogyasztási név fenntartása céljából, nem növelte olyan arányban, amilyen arányban az indokolt lett volna a nyersanyagárak és a közterhek növekedése miatt és így az ipari és mezőgazdasági árak aránytalansága jelentősen csökkent.

Az 1937. évben azonban az ipari termelést sújtó közterhek olyan arányokban emelkedtek tovább, hogy ezeket az új terheket az ipar már kénytelen volt a fogyasztókra áthárítani. Ehez járult még a nyersanyagárak újabb jelentős emelkedése is. A

közterhek növekedésével kapcsolatban elég, ha csak annyit emlíünk, hogy igen sok újabb közfogyasztási ipari cikkre fogyasztási adót vezettek be, illetőleg ezeknek fogyasztási adóját növelték, a vasúti fuvardíjat 15 százalékkal emelték, az adókiadó bizottságok, különösen a kis részvénytársaságoknál, az adókat 80—100 százalékkal, sőt ennél nagyobb arányban is emelték.

A közterhek növekedése természetesen újabb drágulási hullámot indított meg. A drágulási hullám elindításának bűnbakként a demagógia az ipart és kereskedelmet állította oda. Ugyanakkor azonban elfelejtették a demagógia irányítói azt, hogy a drágulási hullám megindító éppen azok az újabb adók és közterhek voltak, amelyekkel az állam az ipari termelést sújtotta.

Az utóbbi hetekben a drágulási hullám hiterjedt a belföldön termelt elsőrendű élelmiszerekre is, amelyeknek árai, főképp a nagyobb városokban igen nagymértékben emelkedtek. Ezeknek az élelmiszereknek drágulása természetes okokra vezethető vissza. Az utóbbi hetekben ugyanis a termelők az exportőrök részéről megindult nagyobb kereslet folytán emelték árait.

A kormány azonban nem vette tekintetbe, hogy ezeket az áremelkedéseket a közterhek emelkedése és természetes gazdasági okok idézték elő, hanem a „spekulációnak” tulajdonítja azokat és kényszerintézkedésekkel akarja a közszükségleti cikkek árait leszálítani. A múlt számtalan tapasztalatai mutatják, hogy a kényszerintézkedések sohasem vezettek célhoz, az ármaximálások nem csökkentették az árakat. A kényszerintézkedések helyett azoknak az okoknak megszüntetésére, elsősorban a közterhek csökkentésére van szükség, amelyek az árak emelkedését közvetve, vagy közvetlenül előidézték. Sem az ipart, sem a kereskedelmet nem lehet bűnbakként odaállítani az áremelkedésekért, mert hisz az ipar és a kereskedelem, saját jól felfogott érdekében, igyekszik árát a legalacsonyabb színvonalon tartani, mert tudja, hogy minden áremelés a fogyasztás csökkentését vonja maga után, ami pedig sem az iparnak, sem a kereskedelemnek nem érdeke.

Együtttes tiltakozás

a munkavédelmi törvény kiterjesztése ellen.

Tárgumures-Marosvásárhelyen a „Madosz” megkereste a magyar párt helyi tagozatának elnökségét, továbbá a szociáldemokrata párt vezetőségét és közölte, hogy május 30-án a székely fővárosban tiltakozó nagygyűlést akar tartani a vérekes törvény ellen a felszólította ezeket a pártokat, hogy vegyenek részt a tiltakozógyűlésen. Ertesüléseink szerint a magyar párt részéről ennek semmi akadálya nincs és így egyetemes nagy tiltakozógyűlésre van kilátás.

Kaolinbányát létesítettek a Manoilscu-fivérek.

Caolin S. A. R. cég alatt kétnmillió leles alapítvánnyal részvénytársaság alakult a Minele Sorecani S. A. R. kaolinkutatói koncessziójának kihasználására. A Minele Sorecani S. A. R. az új részvénytársaságban 500.000 leles arporttal vesz részt. Részvényeket jegyeztek: Manoilscu Mihai 800.000 lei, Mircea Manoilscu 150.000 lei, Ioan Manoilscu 100.000 lei és Grigore Manoilscu 80.000 lei értékben.

A központi bányabizottság újabb határozata.

A központi bányabizottság a bányászati határozatát hozta: A bányatörvény 15. szakasza 1.4 százalékos proporcionális illeték alá vonja tudvalevőleg mindazon írásbeli és szóbeli szerződéseket, melyek áruszállításra, munkavállalásra vonatkoznak. Az 1937 március 17-iki aviatikai bányatörvény-módosítás mentesítette úgy az aviatikai, mint a proporcionális illeték alól azokat az áruszállítási szóbeli és írásbeli szerződéseket, melyek magánosok között jönnek létre. A központi bányabizottság döntése szerint oly írásbeli és szóbeli megállapodások, melyek munkavállalásra stb. vonatkoznak és amelyek egy ipari vállalat és magánosok között jönnek létre, mint pld. a vegytisztító üzem által elvált munkások, 1.4 százalékos proporcionális adó alá esnek.

MODERN HAZUZLET.

A vállalkozót nevezzük Hausherr Jánosnak. Felépít egy hatemeletes házat harminc lakással. A harminc lakást kiadja jó borsos házbérrrel. A ház bér felét ő maga fizeti ki, illetve a lakóknak félházbér ellenében egész házbérről ad nyugtát.

Most jön a vevő. Könyveiből kimutatja, hogy mind a harminc lakás ki van adva jó magas bérrel a legkitűnőbb fizetőképességű lakóknak. A ház tehát nyolc, tíz, tizenkét percentet biztosan jövedelmez.

A vevő bedűl, megveszi a házat. A lakók pedig rögtön felmondanak és átvonulnak a másik házba, amelyet Hausherr ur közben már felépített. Mert ő a házból nemcsak a hasznát, de a lakókat is magával viszi.

Kartelbe lépnek a romániai bányászok.

A bányában nagy izgalmat okoz a nyersbányászok újabb emelkedése. A tehénbőr, melynek egy évvel ezelőtt 28 lei volt kilogramja, ma 50 leibe került. Az ökörbőnek az ára ezen idő alatt 30 leiről 54 leire emelkedett. Ezek az árcsökkenések megérezhetők az összes bőrtermékeken. Az utóbbi hetekben az árak ismét emelkedtek és a Bucuresti-i vágóhídon hétről-hétre 1—2 lejjel nőtt a nyersbőrára. Az állandó áremelkedésnek egyrészt a piacra hozott bőrmennyiség elégtelensége, másrészt pedig a bőr- és cipőgyárak konkurrenciája volt az oka. Igen érdekes jelenség az is, hogy míg másutt a hus drágább, mint a bőr (pld. Franciaországban a hus kg.-ja 15—20 frank, míg a bőr 7.70 frank), addig nálunk fordítva van.

Ernest Ene volt államtitkár kezdeményezésére a romániai nagy bányászok megbízottai tárgyalásokat kezdtek kartellalapítás céljából. A kartellnek az lenne a hivatása, hogy normalizálja a hiteladásokat, egy nevezőre hozza a gyárakat a forgalmi adó kérdésében, szabályozza a nyersbőrvásárlást és közös eladási irodát létesítsen. Az új kartellt egy nagybank keretében szervezik meg, amelynek már volt hasonló ipari szervezettel kapcsolata. A tervek szerint a bányászok közös eladási irodája beüzemelteti a nyílt hitelt és csak készpénzért, vagy váltóra ad árut.

JAMBOR ÓHAJ.

Két jópapa diszkurál és azt mondja az egyik: — Lehetetlen manapság az embernek a két keze munkájából élni.

— Na, na, ha az ember megpróbálná.

— Ugyan, kérlek, ez csak olyan beszéd. Itt vagyok például én. Akárhogy is akarom, nem tudok a két kezem munkájából megélni.

— Nem találod sehol munkát?

— Azt találnék, de mindig visszatart valaki.

— Micsoda?

— Az, hogy a rendőrség ismerik az ujjlenyomatomat.

Iparvállalatok által kereskedőnek eszközölt szállítások után csak számlabélyegilleték fizetendő.

A Sibiu-nagyszabó törvényszék első tagozata 3474/1937. szám alatt rendkívül fontos döntést hozott az 1.4 százalékos értékelleték alkalmazása ügyében. A döntés szerint az iparvállalat által kereskedőnek eszközölt szállítások után csak a számlabélyegilleték fizetendő, de nem esnek ezek a szállítások a bányatörvény 15-ik cikke 3. paragrafusának utolsó bekezdésében megjelölt szállítási szerződési illeték alá.

Meghosszabbították az egészségügyi illetékek kivetéséhez szükséges bevallások beadásának határidejét

Az egészségügyi ellenőrzési illetékek (taxe sanitare) 1937—38. évi kivetéséhez szükséges bevallások benyújtásának határidejét, mely május 20-án járt le, június 1-ig meghosszabbították. Nyomatékosan figyelmeztetjük az érdekelteket, hogy a bevallások beadásának elmulasztása jelentős követke-

ményeket vonhat maga után. (Hivatalból való kivétel, bírság, stb.) Tájékoztatásul azt is közöljük még, hogy az év elején történt hasonló bevallások az elmúlt évre vonatkoztak és így annak is kell június 1-ig új bevallást benyújtani, aki az év elején már eleget tett egy ízben ennek a kötelezettségnek.

Miért esik az iparos kétszázalékos, a kereskedő csupán egyszázalékos kereskedelmi taxa alá?

A taxafront kibogozhatatlan labirintusában tudvalevőleg ez év április hó elseje óta egy újabb illeték szerepel: az egészségügyi taxa. Ez az illeték — sietünk megjegyezni — nem tévesztendő össze azzal az egészségügyi taxával, melyet az iparos a városi egészségügyi hatóság javára és céljaira akkor fizet le, mikor engedélyt kap arra, hogy valamely helyiségben ipart üzemeltessen. A most tárgyalandó egészségügyi taxának rendeltetése az, hogy a felállítandó egészségügyi gondnokságok (eforii sanitare) költségei ezek révén részben megtérüljenek.

Mint mindenben, ami a közjó érdekében történik, csakis helyeselni tudjuk az illetékes tényezők rólunk való gondoskodását. A hiba csak ott van, hogy

konkrét — mint már oly sok esetben — rólunk és nélkülünk történnek intézkedések,

melyek erősen husunkba vágnak és hozzájárulnak immáron nem is lassu, de annál biztosabb tönkremenésünkhöz.

A törvény értelmében az ipari vállalatok és kézművesek helyiségük bérértéke után kétféle százalékos, kereskedelmi vállalatok, melyek detailkereskedelemmel foglalkoznak, helyiségük bérértéke után csupán egy százalékos kötelesek ily módon fizetni.

Nem irigyeljük a kiskereskedőtől ezt az egy százalék különbséget, de e helyen rá kell mutatnunk arra az anomáliára, mely ennek a törvénynek ily módon való megszüvegezésében rejlik.

A helyzet ugyanis az,

hogyha már különbséget kell tenni a kiskereskedő és kisiparos taxabírása között, akkor nézzünk szerintük okvetlenül az iparost kellene előnyben részesíteni, azt az iparost, aki a mai

törvényes intézkedések folytán hovatovább egyik legelőnyösebb és legképzettebb pillére kell, hogy legyen az államnak.

Ennek elérésére azonban átmenetileg oly súlyos anyagi megterhelést kell, hogy magára vegyen, mely magában véve is jóval meghaladja képességeit. Mindannyian jól tudjuk, hogy a mai tanoncoktatással és neveléssel kapcsolatban milyen nehéz helyzetben van az iparos. És azt is tudjuk, melyek nehézségeibe és anyagi áldozatokba kerül ma egy mestervizsgának a letétele és az iparengedély megszerzése.

Tehát ily szempontból is előnyben kellene részesíteni az iparost. De továbbmenve, ott is bizonyos fokú igazságtalanságot látunk a törvény megszüvegezésében, hogy a detailkereskedő lehet a főúccán működő nagy üzletház tulajdonosa is, míg a kisiparos valahol a periferián dolgozik a aránytalanul terhelik ezek a taxák. Mert könnyebb 40.000 lei után annak a főúccai kereskedőnek 400 leit fizetni, mint 10.000 lei után kétszázat a kisiparosnak!

A nagyiparnak csupán 3 százalékkal való megterhelése pedig a kisipar 2 százalékaival szemben ugyancsak sérelmes az utóbbira nézve, mert hiszen arányban a kisipar teherbíróképességével. Egy esetleges több száz millióval dolgozó és a részvényeseknek effektív munka nélkül is szép hasznót hozó vállalkozást aránytalanul nagyobb mértékben kellene megterhelni, mint azt a jelen törvény teszi. Az egyedül igazságos progresszivitásnak itten nyoma sincsen.

Mindent összevéve e tekintetben is egységes állásfoglalásra van szükségünk, hogy illetékes tényezők elé kerüljenek és az illetékes tényezők figyelembe is vegyék jogos panaszainkat.

Hedrich Richárd.

Juga Petru aradi szabóinas üdvözlő beszéde Nistor miniszterhez

Juga Petru 16 éves szabóinas, aki Marița Gheorghe aradi férfinababá-szindikátusi elnökné tanúlja a szép mesterség titkait, lelkes beszéddel köszöntötte az aradi ünnepség fényét személyes megjelenésével emelő Nistor munkügyi minisztert. A beszédet alábbiakban teljes egészében közöljük:

Szentéletű papjaink, miniszter ur, generális ur, vezérigazgató ur, polgármester ur és tisztelt vendégek!

Közénk jöttök, hogy az aradi tanoncotthon alapkövét letegyétek. Régóta várjuk ezt a napot, amely részünkre, tanoncokra nagy ünnepnapot jelent. Nemcsak egyszerű tanoncotthon alapkövét rakják Önök itt most le, hanem az ország nyugati határán élő kézműiparosok romanizálásának alapjait is megvetik. De nemcsak részünkre, tanoncokra nézve fontos ez a nap, Arad városa és a megye

szempontjából is fontos, mert a tanoncotthon építésével városépészeti szempontot is szolgálnak, míg a megye részére azért fontos, mert lehetőséget nyújtanak a megye román ifjúsága részére, hogy az elemi iskolát elvégezve, ipart tanulhasson.

Mi, Arad városának 5—600 tanonca köszönettel és elismeréssel nézzük az Önök nemes gesztusát és biztosítjuk Önt, miniszter ur: minden igyekeztünkkel azon leszünk, hogy jószágát úgy az iskolában, mint a szakmában mutatott előmenetelünkkel méltóan megköszönjünk. Biztosítjuk, hogy a mai nap emlékét és az Ön nevét a jövő tanoncmegszedések is a szívükbe fogják zárni. Hálásak lesznek azért a gondosságért, hogy az aradi tanoncotthonban elhelyezést nyerhetnek és drága hazánk iparosodását szolgálhatják. Éljen a miniszter ur!

Aradi pékség

kenyér-vevőkörrel.
Mészárosnak is
kiválóan alkalmas,

nagy sütőkemencével ellátva, hámoszobás
összkomfortos lakással, belvárosban, öt uca-
cára nyíló helyen, napi 500—600 kilogram

sürgősen eladó

Cim az AZ IPAROS kiadóhivatalában

ARAD, Strada Bratiany 18. szám,

Helyzetjelentés a nyersbőr világpiacáról

A hazai piac függetlenítette magát a nemzetközi árhullámtól.

A világpiac mintha pillanatnyi szünet állott volna be a nyersbőrháushoz tekintetében. Hogy ez tartós lesz, vagy csupán átmeneti jelenség, egyelőre nem lehet megállapítani. Szalkörökben az a vélemény alakult ki, hogy az áremelkedés még nem érte el a legmagasabb nivót és a közeli napokban föltétlen változás fog beállni. Szenzációként hatott a párisi nyersbőraukciók eredménye, ahol 14—31 százalékkal emelkedtek az árak. Oroszországban remélik, hogy a csendes fejlődés vonalán fog haladni a piaci helyzet, bár az árak itt is elég szilárdak, mégsem emelkednek olyan ugrászerűen, mint más piacokon. Csehszlovákiában, Karlsbad, Jednota és Kónigraetz aukción 7—15 százalékkal emelkedtek az árak. Különösen élénk érdeklődés mutatkozik borjú és juhborjú iránt.

A romániai nyersbőrpiacon egyelőre függetlenítette sorsát a világpiac helyzetétől. Ma meg lehet állapítani, hogy a piaci hangulatot a gyáros finansziális helyzete dönti el. Minden gyáros akar bedolgozni, mert a nagy gyárak hadseregszállítással lesznek rövidesen elfoglalva és így a szabadkereskedelem számára csak korlátozott mennyiségű áru fog rendelkezésre állni. A belföldi vágások nem növekednek, a nyári és őszi üzletet tehát az dönti el, hogy sikerül-e a gyárosoknak nagyobb nyersbőrmennyiséget behozni, vagy sem.

DADOGÓTANFOLYAM.

Arisztid rettenetesen dadog. Tassiló barátja figyelmébe ajánlja, hogy ma már ezen lehet segíteni. Van egy híres tanfolyam, ahol a dadogókat teljes sikerrel gyógyítják beszédhibájukból.

Arisztid el is megy az ajánlott helyre és szorgalmasan látogatja a tanfolyamot. Három hónap múlva találkozik a klubban Tassilóval.

— Nos — érdeklődik Tassiló —, hogy haladsz kékhelek?

Arisztid kidülleszti a mellét és büszkén mutatja be a tanítás eredményét:

— Kékhelek kékhelelti kékheket kékhekre . . . kékhelek kékhelelti kékheket kékhekre . . .

— Nahát, ez pompás — üdvöszölközik Tassiló —, hiszen már egyáltalán nem dadogsz.

— E-e-ez igaz, kékhelek, csa-csa-csak-hogy ez a mo-mo-mondat sa-sa-sajnos ne-ne nem mi-mi-min-dég pa-pa-paszol.

A Saturnare-szatmári vendéglős-ipartársulat közgyűlése.

Most tartott közgyűlést a Saturnare-szatmári vendéglős ipartársulat. A közgyűlésen sérelmezték az éjjeli zárórát meghosszabbító intézkedés emelését és elhatározták, hogy

ebben az ügyben országos viszonylatban is fellépnek.

A természetes jég használatáról tárgyaltak ezután és elhatározták, hogy küldöttséget menesztenek dr. Benea polgármesterhez, akit megkérnek, hogy legalább a sör hűtéséhez engedélyezze a természetes jég használatát. Miután a kollektívszerződéses kérdést is megtárgyalták, arról a célelemről beszéltek, amelyet a szikviagyárosok, erősebb, szeszesekek és ásványvízkereskedők okoznak azáltal, hogy ugyanabban az árban, mint amilyenben a viszonteladóknek adják áruikat, elszállítják azt a fogyasztóknak és így illegális konkurrenciát teremtenek a szakmabeliekkel szemben. Eppen ezért elhatározták, hogy amennyiben ezt a konkurrenciát be nem szüntetik, úgy bojkott-mozgalmat indítanak az illető cégek ellen. Végül is a törvénytelenül működő italmérések és kifődések ellenőrzésére egy bizottság alakult, majd a közgyűlés véget ért.

NEM EGY ELVEZETT EMBER

Az iskolában írásbeli dolgozatot kell írni „Az én jövőm” címmel.

A kis Mária ma is a következő dolgozatot adja be:

„En egy szép ruhaleletet szeretnék nyitni és minden fáradozom odaírányul, hogy tervemet megvalósítsam. Boltomban csak a legjobb árut fogom tartani és igen mérsékelt áron fogok eladni. Eppen ezért már most remélem, hogy a tanító úr azt is állandóan veszem késsé fogom számíthatni.”

Azon a címen, hogy a forgalom után kevés a nyereség, nem mellőzhetik a könyveket az adókiivetésnél

Megsemmisíthető az adókiivetés akkor is, ha nem jelölik meg, hogy a vállalatot milyen céggel hasonlították össze.

A bucurestii tábla harmadik tagozatának az adókiivetés alkalmazásával kapcsolatban hozott 142—1936. számú döntése szerint megsemmisíthető az olyan adókiivetés, amidőn az adókiivető bizottság mellőzi a könyveket azaz az indoklással, hogy a tiszta nyereség igen alacsony a forgalommal szemben, anélkül, hogy igazolná, mire alapozza azt a megállapítást, hogy a rentabilitás igen kicsi. Hasonlóképpen megsemmisíthető az az adókiivetés, amelyet a forgalom alapján eszközölnek, anélkül, hogy megjelölnék, hogy a vállalatot milyen vállalattal hasonlították össze.

Ujabb hírek a falvak villamosításának kormánymozgalma ügyében

Egyelőre tíz vidéken építenek husz-husz kilométeres körzeti központokat. — Százmillió lejt az állam ad, kétszázszázmilliót magánosoktól vár.

A közlekedésügyi minisztérium, amint már jelentettük, részletes tervet dolgozott ki a falvak villamosítása céljából.

A közlekedésügyi minisztérium tervét a gazdasági minisztériumok delegátusai álló bizottság vette tanulmányozás alá. Ez a bizottság első ülését a héten tartotta meg, amidőn Franasovici Richard közlekedésügyi miniszter részletesen ismertette a falvak villamosítására készített tervét.

A terv szerint, egyelőre csak kis körzetekben kezdik meg az elektrifikálást tíz vidéken. Ezekben a vidékeken olyan központok épülnek, amelyek husz-kilométeres körzetben az egyes falvakat olcsó áron ellátják úgy világítási, mint ipari árammal. Ezeknek a vidékeknek kiválasztásánál előnyben részesítik azokat, amelyekben már fejlettebb házipar van. A villamosítási akció rendelkezésére százmillió lejt bocsát az állam kezdő tőkeként.

Constantin Busila mérnök a villamosítási program megvalósításával kapcsolatban azt a tervet

vetette fel, hogy az akció egy vegyes költségvetéssel megalakuló, jelentős tőkéjű részvénytársaság bonyolítsa le. A részvénytársaság alapításában részt venne az állam százmillió lei tőkével és a magántőkések 200 millió lei tőkével. Ennek a részvénytársaságnak meg volna az az előnye is, hogy egységesen irányíthatná a villamosítási akciót.

Incúzet miniszterelnök-helyettes általános és részletes elektrifikálási program elkészítését sürgette, amelynek keretében elsősorban a meglevő villamoscentrálék kihasználását tűzi ki célul, másodszorban pedig nagy villamosközpontokat építenek.

A tárgyalások eredményeképpen Franasovici közlekedésügyi miniszter azt állapította meg, hogy a villamosítási program megvalósításánál elsősorban a meglevő villamosközpontokat kell felhasználni és azután kell építeni új hőerő- és vízerőközpontokat.

A villamosítási program megvitatására delegált bizottság a napokban tovább folytatja tanácskozásait.

Elutasító visszhang a német sajtóban a nemzeti munka védelméről szóló törvénytervezet ügyében

Berlini jelentés szerint a német sajtóban a román munkavédelmi törvény előkészítésének munkálatai nagy visszhangot keltettek. A német sajtó fájdalmasan szisszen fel a román nemzeti munkavédelmi törvény új tervezetének a Romániában élő németek sorsa ügyében katasztrófálisnak ígérkező kihatása ellen. A Völkischer Beobachter a következőket írja: A német közvélemény nem nézheti közömbösen a romániai német nép ellen irányított intézkedéseket. A német állam hatalmának közbe kell lépnie a kisebbségi szerződés nyilvánvaló megsértésének megakadályozása végett.

Az Angrifff vezércikkben foglalkozik a kérdéssel és a következőket írja:

A német állam nem nézheti karba tett kezekkel a romániai német nép elleni támadást.

A bucurestii lapok részletesen foglalkoznak a német sajtó álláspontjával. A jobboldali délutáni lapok azt állítják, hogy a német sajtónak nincsen erkölcsi súlya a szerződések tiszteletben tartásáról beszélni, amikor állandóan revisionista kampányt vezet. Ugyanekkor visszautasítják a német lapok által használt hangnemet is.

IHR SCHLUSS.

„Gretl, hat der Ingenieur schon etwas gesagt, woraus sich schliessen lässt, dass er um dich anhalten will!”

„Ja, Mama, er fragte nicht, ob auf unserm Haus eine Hypothek lastet.”

Személyvonatok is továbbíthatják a mezőgazdasági béléggel feladott csomagokat.

A CFR igazgatóságának rendelete értelmében május 22-től kezdődőleg bármely állomás jogosult a mezőgazdasági béléggel feladott csomagokat a személyvonatokon továbbítani bármelyik más állomásra. Az u. n. irányító állomásokon a csomagok a gyorsvonatokra is berakhatók, feltéve, hogy a csomagok vagy valamely végállomásra vagy olyanre mennek, ahol a vonat 7 percnél tovább áll. Végállomások alatt értendők a határ közvetlen közelében levő nagy állomások is, mint Oradea-Nagyvárad, Arad, Timişoara-Torquesvár, Cernăuţi. — Ugyancsak berakhatnak ilyen csomagokat a gyorsvonatokra azok az állomások is, amelyeken a vonat 7 percnél tovább áll, de csak a végállomásra szóló rendeltetés sel. Egyedül a rapid- és luxusvonatokra nem rakhatók be a mezőgazdasági csomagok.

„Nincs mit csodálkoznunk

az általános drágulás fölött” . . .

Az Argus című fővárosi közgazdasági napilap cikksorozatban foglalkozik az árak emelkedésével és kihangsúlyozza, hogy a drágulás oka elsősorban a közterhek nagymértékben történő növekedése. A cikkíró felsorolja azokat az új közterheket, amelyeknek alkalmazása április elején kezdődött meg. Az elmúlt hónap elsőjével életbelépett új fogyasztási illetékek a következők: kávé kilónként 40 lei, sör literenként 4 lei, nyersgyapot kilónként 10 lei, konfekciónál használt vatta 12 lei, vatta 20 lei, rendes gyapotfonal 12 lei, ugyanez fehérítve 18, festve 17 lei stb., stb. A lap megállapítja, hogy lehetetlenség valamennyi fogyasztási adóval terhelt cikk felsorolása. Ami pedig a teher növelését illeti, megállapítható, hogy mértéken felül történt. Csodálkozzék még valaki — fejezi be cikkét az Argus, — ha általános drágulás tanúi vagyunk . . .

MEGHATÁROZÁS.

A kis Éva nagyon okos és minden érdekli. Egy napon megkérdi a mamájától:

— Mama, ki az az elveszett nő?

— Elveszett nő, kisáldnyom, — mondja a mama — egy olyan nő, aki mindenütt ott található,

Mi az a „jelen adó”?

A bucurestii tábla ötödik tagozata 155/1936. számú döntése szerint, „jelen adó” alatt, amelyről az adótörvény 31. cikkének 10. pontja előírja, hogy az adóköteles jövedelemből nem vonható le, értendő a kereskedelmi adó az összes járulékaival együtt, tehát az adicionalis adók is, beleértve az utadót.

Részvénytársasági ingatlanok egyenérték-illetéke.

A bucurestii tábla ötödik tagozata 160/1936. szám alatt a következő döntést hozta: A vállalat céljait szolgáló részvénytársasági ingatlanok a bélyegtörvényben megjelölt 0.08 százalékos és nem 0.2 százalékos egyenérték alá esnek, tekintet nélkül arra, hogy az ingatlanok a vállalat üzemen belül vagy kívül vannak. A vagonok és ciszternák, amelyek természetüknél fogva ingó vagyontárgyak, nem esnek egyenértékű alá.

LOJALITAS.

— Nagyon nehéz lehetett az angol koronázási szertartás.

— Bizony és, utána még a lapokat is elolvasni...

Sokkal különb az angol mesterséges gumi, mint természetes vetélytársa.

Németország, Amerika és Oroszország példáját követve, most Anglia is hozzájárul a mesterséges gumi gyártásához. Az angol műgumi neve neoprene és az angol vegytröszt, a hatalmas Imperial Chemical Industries állítja elő. Miután a világ legnagyobb gumitermelő területei a brit birodalomban találhatók, nyilvánvalóan nem arról van szó, hogy azért állítanák elő a mérgező drága műgumit, mert ezzel akarják pótolni a természetes gumiszülségletet. A neoprene különben is egészen más, mint a természetes gumi. Eppen úgy nyújtható és éppen olyan elasztikus, azonban sokkal ellenállóbb a meleggel, napfényvel, olajjal és egész sor oldóanyaggal szemben. A mesterséges gumit az automobilipar, a repülőgépgyártás és a nyomdászat különleges céljaira fogják előállítani. Az automobilon ezek szerint továbbra is igazi gumipneumatikokon fognak gördülni, azonban a versenyautók kerekeit már mesterséges gumiból fogják előállítani. Az angol vegyipari tröszt már túl van a kísérletezés stádiumán és kereskedelmi alapon gyártja a neoprenet.

DIE FÜLLFEDER

„Diese Füllfeder soll meine Frau bekommen.“
„Als Überraschung?”
„Das kann man wohl sagen, sie wünscht sich nämlich ein Auto.”

Egy kiló kenyér egy egyszerű levélre...

A saturday „Szabadsajtó” írja:
Le az üzérrel, — mondjuk és írjuk lelkesülten, amikor olvassuk, hogy a kormány is akarja törni az árzuosorát. Egyet elfelejtene azonban azok a felelős tényezők, akik az árdarágítók ellen ostromra készülnek. A drágulás okainak kiirtásánál nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a tényt sem, hogy a közterhek és a vasúti költségek súlyos tényezői az árak kialakulásának. Amikor a levélre annak továbbításához szükséges postabélyegben egy kilogramm kenyér ellenértékét kell felragasztani, akkor tárgyilagosan kell megítélni a harc jelentőségét az ugynevezett árdarágítókhoz szemben. Ki az árdarágító voltaképpen, ha Bucurestiben egy vagon hagyma vasúti szállítása 12.000 leibe kerül. A vagon hagyma vételára 6000 lei és ezt a háromszorosára kell felemlíteni, hogy Bucurestiben eladhaszák. Igazságtalanság tehát az árdarágítást kizárólag az ezer gonddal és teherrel küzdő kiskereskedőkre hárítani.

Most már az építőmunkások sztrájkolnak Targumures-Marosvásárhelyen.

Alig ért véget Targumures-Marosvásárhelyen az asztalosipari munkások sztrájkja, eredménytelen tárgyalások után most az építőipari munkások szüntették be a munkát. Az új kollektív szerződésre vonatkozó tárgyalások kezdetén az építőipari munkások 25 százalékos béremelést kértek, ezt az igényüket később 15 százalékra csökkentették. A munkaadók nem teljesítették ezt a követelést sem, mire több mint 350 építőipari munkás sztrájkba lépett. A sztrájkoló munkások ezzel egyidejűleg ismét 25 százalékos béremelést igényt támasztottak a követelésükből nem hajlandók újra engedni.

Konfekciógyárat alapítanak az aradi nőiszabó mesterek

Az aradi nőiszabók szindikátusa hétfőn este tartotta Illyés István elnöklésével rendes évi közgyűlést az Iparos Otthon emeleti termében. A közgyűlés, amelyen mánt a szindikátusok szövetsége elnöke, Reinhart Gyula is részt vett, a szövetkezeti mozgalom jegyében zajlott le. A megjelent női szabómesterek tekintélyes részvényjegyzéseket jelentettek be az Aradi Iparosok Hitelszövetkezeténél és

egyhangulag kimondották, hogy anyagbeszerző és értékesítő szövetkezetet alakítanak.

Az aradi női-szabók anyagbeszerző szövetkezet helyi jelentőségű intézmény lesz. Olcsó szövetanyagokhoz juttatja tagjait. Merezemenőn nagyobb fontossága lesz a másik szövetkezetnek, a melynek az a célja, hogy

az aradi női-szabók által készített készruhákat egységes szervezet segítségével dobja piacra.

Az aradi női-szabóipar ugyanis női ruhák konfekcionálása szempontjából vezetőhelyet tölt be a hazai piacon.

Bucuresti konfekció-kereskedőinek ruhaeszkü-

ségletét tulajdonmódjában egyszerű aradi női-szabómesterek fejlett ízlése, szaktudása és szorgalma produkálja.

Történik pedig mindez úgy, hogy az aradi kismesterek éppen csak a kenyeret keresik meg munkájuk után, amely a bucuresti-i kereskedőknek milliós jövedelmeket biztosít.

Az aradi nőiszabómesterek konfekciómozgalma a fenti szempontok figyelembe vételével érthetően igen nagy gazdasági jelentőséggel bír és minden valószínűség szerint hathatósan támogatni fogja megfelelő kölcsön nyújtásával az Aradi Iparosok Hitelszövetkezetét is. Hivatalosan e hó végén indul meg a mozgalom, amikor annak megindítóit kész terveket visznek a szakképzett nőiszabó-mesterek összessége elé.

A hétfőn este megtartott szindikátusi közgyűlés a nagyfontosságú célkitűzések megbeszélésén kívül elintézte a szindikátus folyó ügyeit is. A múlt évi zárszámadást helybenhagyták, az újat megszüntették és egyhangú határozattal Nagy Imre és Kiss Sándor tagokat választották a szindikátusi felügyelőbizottság tagjaivá.

Ítélet a Baia-Mare-nagybányai betegsegélyzői szikkasztás ügyében

A Satumare-szatmári törvényszék hétfőn ítélték a Baia Mare-nagybányai betegsegélyzőpénztár szikkasztói felett és Breban Andor igazgatót egy évi és 2 hónapi börtönnel és 4 ezer lei pénzbüntetéssel, Chereches Tibor pénztárost 4 és fél évi börtönnel és 4 ezer lei pénzbüntetéssel sújtották. Breban és Chereches a szikkasztásokat azzal követték el, hogy az egyes illetékek kifizetéséről hamis nyugtát adtak. Az elítéltek felebbestek. Cherechest egyébként már egyszer 8 évi börtönrre ítélték a Baia Mare-nagybányai munkásbiztosítónál elkövetett szikkasztásért.

Szabaddá teszik a cséplőgépek behozatálát.

A földművelésügyi minisztérium tudvalevőleg széleskörű programot dolgozott ki a mezőgazdaság fellendítésére és a földművelő osztály terheinek megkönnyítésére. Evégből lépéseket tett az irányban, hogy a mezőgazdák a cséplőgépeket vámmentesen hozhassák be az országba.

Bizonytalan a kisrészvénytársaságok sorsa

Hosszas huza-vona után a pénzügyminisztérium mégis arra az álláspontra helyezkedett, hogy némiképpen enyhít a kisrészvénytársaságok helyzetén, amelyet az új adótörvény alkalmazása elviselhetetlenné tett. Az ötmillió leinél kisebb alaptőkével dolgozó részvénytársaságoknál nem alkalmazták az ugynevezett komplementáris adót. Fővárosi jelentések szerint a jövő esztendőben kiméletlen szigorral járnak el a kis részvénytársaságok ellen, amelyek — a pénzügyminisztérium szerint, — rejtett egyéni cégek, amelyek az előnyök miatt tértek át a részvénytársasági cégformára. Ezek a kis részvénytársaságok vagy felemlék alaptőkéjüket — írja az Argus, — vagy kénytelenek lesznek felszámolni.

A pénzügyminisztériumban egyébként értekezlet volt, amelyen a részvénytársaságok adómegállapításának munkálatait vizsgálták meg. Régebbi határozat alapján úgy döntöttek, hogy különleges bizottságot alakítanak a fontosabb kivetések jóváhagyására.

Nagy frikciós présünkön és lemezhangorunkon lemezhangorrelést és préseléseket vállalkunk

Dukász Testvérek

Arad, Strada Goldu 3.

„Csak kisebb változások várhatók”.

Az Adeverul jelenti, hogy a nemzeti munkavédelemre vonatkozó törvényjavaslat, abban a formában, ahogyan azt Pop Valer kereskedelemügyi miniszter felhozta,

nem kerül többé tárgyalás alá.

A jelenleg érvényben levő törvényben csak kisebb változások várhatók és új törvény-rendelet kiadására nem fog sor kerülni

A vállalatok belső üzletvitelének céljait szolgáló okmányok mentesek a repülőbélyeg alól

Allandó és indokolt panasz tárgyát képezte, hogy felülvizsgálatok alkalmával a pénzügyi ellenőrök igyekeztek repülőbélyegkötelezettség alá vonni a belső adminisztráció okmányait is. Ilyenek például az ugynevezett szállítási rendelkezések, amelyeket egy cég központja küld fiókvállalatának vagy ügynökségének. Ezekre akkor van szükség, ha valamely rendelést a központ vesz fel, a szállítást viszont a fiók vagy lerakat végzi. Mindazon esetekben, amikor ezek a diszpozíciók (amelyeket nagyobb ipari cégek nyomtatványokon eszközölnek), nem lettek az aránylagos repülőbélyegkvótával felülbélyegezve, az ellenőrök kényszerűen jegyzőkönyvet vettek fel és bírságot róttak ki.

Ebben a gyakorlatilag fontos kérdésben hozott a napokban elvi jelentőségű döntést a timisoarai-temesvári törvényszék. Az ítélet kimondotta, hogy csakis

két különböző személy között létrejött jogügylet után rovandó le bélyegilleték — és így a repülőbélyeg is; tehát a belső jellegű okmányok nem esnek a repülőbélyegtörvény vonatkozó intézkedései alá.

Az egyik nagy timisoarai-temesvári iparvállalat ellen ezen az alapon kivetett bírságot, mint törvényellenest törölték.

Engedjék meg a kilépést...

Bucurestiben, kisiparos körökben mozgalom indult meg annak érdekében, hogy a társadalombiztosító rendszerével elégedetlen kisiparos tömegét számukra lehetővé tegyék az intézményből való kivonulást.

— Román tanfolyam iparosok részére. Az aradi munkakamara ezuton közli, hogy az iparosmesterek részére román nyelvtanfolyamot rendez, melyen V. Caba tanár adja elő a román nyelvet. Az előadásokat ezuttal is a kereskedelmi liceum épületében tartják meg május 27-én, este félnyolc órai kezdettel. Mindazok, akik részt akarnak venni a tanfolyamon, a fenti helyen és időben jelentkezenek.

A csődeljárások felszámolása során a hitelezők által fel nem vett összegek elévülnek az igazságügyminisztérium javára.

Az igazságügyminisztérium körrendeletet intézett a bíróságokhoz és ebben arról értesítette azokat, hogy a csődeljárások felszámolása során az egyes hitelezők javára fennmaradt és általuk fel nem vett összegek két éven belül elévülnek az igazságügyminisztérium javára. Ugyanezen elévülési idő a kényszerregezési eljárásokból származó és fel nem vett követelésekre is vonatkozik. Hasonlóképpen elévülnek két éven belül azok a költségek is, amelyeket a kényszerregezésre kéri cégek adminisztrációs költségekre fizettek be és amelyeket teljes egészében nem használtak föl. Az ilyen címen befolyt összegekből az igazságügyminisztérium külön alapot létesít, amely a kényszerregezési eljárások költségeit szolgálja.

ILLUZIO.

Egyik nap fekete karszalaggal jelent meg Tarhonya a műhelyben.

A cégtársak meglepődve néztek rá és egyikük megkérdezte:

— Mi történt?

Tarhonya szomorúan csóválta a fejét:

— Az anyósom...

— Meghalt?

— Nem.

— Hát akkor minek a fekete karszalag?

— Tudjátok, én az illúziók embere vagyok.

Bűnvádi feljelentést adott be Sztumare-Szatmár városa három kéményseprő ellen.

Sztumare-Szatmár város múlt csütörtökön bűnvádi feljelentést adott be az ügyészségen három kéményseprőmester ellen. A feljelentés előzményeit már ismertettük. A város ugyanis házikezelésbe vette a kéményseprői jogot, mely a régi Ardeal-erdélyi törvény értelmében örökségképpen apáról fiúra szállt. Ezt a jogot a város egy csapásra megszüntette és az ujonnan készített szabályrendelet alapján, árlejtés útján új mestereknek adta bérbe. A jogaitól megfosztott, régi kéményseprők azonban nem akarták abbahagyni a munkát és a napilapok útján bejelentést intéztek a háztulajdonosokhoz, hogy ők továbbra is dolgoznak és nem ismerik el az új kéményseprők jogait. A város a hírlapi cikkekben hatóság elleni izgatást látott és bűnvádi feljelentést adott be a kéményseprők ellen.

KORONAZAS, ACHI!

— Maga végighallgatta a koronázást?

— Nand, belecsóválam.

Megsemmisítette a közigazgatási bíróság a Carei-nagykárolyi polgárookra jogtalanul kivetett közvilágítási adóilletéket

Az elmúlt év tavaszán életbe lépett közigazgatási törvény a városi közvilágítást illetően, mádot adott az egyes városok vezetőségeinek, hogy új pénzügyi szabályrendeletet létesítsenek. Carei-Nagykároly városának időközben bizottsága az új szabályrendelet védőszórnya alatt teljesen új, törvény által elő nem írt közvilágítási adóilletéket vetett ki, amivel a város uccáinak világítási költségeit akarták fedezni.

A közvilágítási adóilleték a városnak évenként mintegy kétfélmillió lei többletbevédelmet, a polgároknak viszont súlyos megterhelést jelent. A jog-

talán és sérelmes adókivetést többen és többször próbálták megsemmisíttetni, de sohasem sikerült. Most végre a lakosság megbisásából Ráday Zoltán helyi ügyvéd vette kezébe az ügyet. Felebbeszét nyújtott be a Cluj-koosvári tábla mellett működő közigazgatási bírósághoz. A tábla Petrovan-Lupu tanácsa most hozott ítéletet az ügyben. Helyt adott a felebbeszétnek és megsemmisítette a jogtalan adó-kivetést.

Az ítélet teljesen orvosolta a Carei-nagykárolyi polgárok súlyos adóterhelését.

Tízszázalék haszon rezsivel együtt

Mi a helyzet az árdragítás problémáján és a kereskedők jövedelme körül.

Az elsőrendű cikkek, különösen az élelmiszer-árak emelkedése napok óta heves támadásokat provokál a román sajtóban. Erélyes rendszabályokat követelnek a kormánytól és a fővárostól.

Ennek a hangulatnak a hatása alatt a bucuresti árdragítást ellenőrző bizottság határozatot hozott, amely szerint a kereskedők kötelesek a napi árakat

ket felszámítani ilyen mértékben az elsőrangú szükségleti cikkeknek, mert itt a befektetett tőke többször megforog olykor napról-napra, úgy, hogy az elsőrendű cikkeknek meg kell elégedni tíz százalékkal.

Ilyen megészítendő, amit mindezzel kapcsolatban a Timpul című újság ír. Rámutat arra, hogy Bucurestiben drágaság van, de ennek nem a kereskedők az okai. Maga az árdragítás bizottság is megállapította ezt. Nem a korlátlan nyereségvágy okozza a drágulást. A drágulás oka főleg abban rejlik, hogy bizonyos társakkal megdőltek, hogy a falusiak bejöjjenek az élelmiszerárakhoz. A főváros sorompóján igen magas behozatali vámokat kérnek tőlük. Ezt nem képesek megfizetni, ezért a falusiak másfelé viszik a portékájukat. Minthogy a termelők így elvesztik piacukat, az árak megállapításához és kialakulásához hiányzik a normális forgalom és így az árakat egy-két fővárosi nagykereskedő diktálja. Azok a társak, amiket a főváros a falusiakra kivet, évente körülbelül 50 milliót jövedelmeznek a fővárosnak. De minthogy ezeknek a társaknak a becsődése viszont évi 50 millió költségbe kerül, ennélfogva a főváros haszna csak évi 20 millió. Mennyivel többre rug azonban az a differencia, ami a főváros lakosságát terhelte azáltal, hogy a szigorú behozatali taxá miatt az élelmi cikkek megdrágultak. Az árdragítási bizottság megállapította, hogy ezek a társak alkotmányellenesek is és ezért javaslatot tett, hogy azokat töröljék el.

NEM BOK.

A legújabb bemonadás:

— Na, téged sem egy iparművész tervezett.

Faszárló berendezéshez használt levegő-melegítő készüléket keresek megvásárlásra

Ajánlat „Asztalosüzem” jellegre az „Az Iparos” kiadóhivatalába küldendő. Arad, Str. Bra-tianu 18.

kifüggeszteni. A napi árakat a kereskedelmi és iparkamara állapítja meg. Az elsőrendű cikkek között szerepelnek: a kenyér, hús, zöldség, hal, fűszer, stb.

A detailistáknak a nagykereskedelmi árkhoz kell igazodniuk. A hasznukat szerényen kell meg-
szabniuk és a haszon nem lehet több (reszójukkal együtt) mint 30%. Ezt a hasznot azonban nem le-

JANOSKA

Írta: TAMÁS SARI.

Bérczi Tamás közelebb húzta karosszéket a kályhához, így távolabb került a kisasztaltól, teáscsészéjét elvette róla és azzal a graciós mosdulattal tartotta maga előtt, mely az ilyen régies öreguraknak sajátjuk.

— Drága barátnóm, multkor azzal a furcsa kérdéssel lépett meg, hogy emeltem-e már kezét nőre? Nem, ne szőljön közbe! Tudom, hogy tréfás, futólagos kérdés volt csupán és ugyanilyen válasszt várt rá, de akkor elsodródtunk egymástól, hát engedje meg, hogy most feleljek, mert ez a kérdés — nem is tudja, nem is tudhatja, persze — kellemetlen kis emlékfüllánkot bolygatott meg bennem... engedje meg, hogy kissé hosszasan, mondjam el... Mosolyog? Tehát mondhatom. Igen. Maga nem bridgel — amazok — és befelé mutatott, a másék szobába — nem voltak tekintettel arra, hogy ami nekik kéj, az másnak unalom és így megfedekestek rólkuk.

Mélyről jött füstből cizellált karikát a szájában, kiengedte anélkül, hogy ránézett volna a teára, mely jobbkezesében tündökölt a csészében.

— Jánoska... — mosolygott, elgondolkozott kissé, aztán folytatta — Jánoskának hívták. Volt valami rendező nő neve is amellett, de én már nem emlékszem rá, vagy lehet, hogy sohasem tudtam. Kicsé hullámos, sötétzöld haja volt és fekete szem. Olyan vékony arca, hogy szinte valószínűtlennek hatott, arra gondoltam mindig, hogy csak két dimenzióban mozog, olyan vékony volt az alakja és kicsi. Nem túl és kellemetlenül kicsi. de kicsi. És a kisfia és a mégis annyira lányos alak különben

is gyakori ennél a generációnál, amihez Jánoska is tartozott, és az Elisabeth Bergnerék, Maria Orskák alakja. Nézz meg, a mostani fiatal nők egészen mások. Magasabbak, izmosabbak, delibbek. Mintha a természetet különös játéka lenne ez, a különös hullámzás, változás, egyszer ilyen, egyszer olyan formájú emberi lények tulszaporodása. Azok a nők, akik velem együtt nőttek fel, oly nőiesek, szinte asszonyos külsejűek voltak már az első báljuk idején. De térjünk vissza Jánoskához. Jánoska télenyáron apró barettet viselt, akár divat volt, akár nem. Huszéves volt és tizenhatnak látszott. Én már akkor benne voltam a korban, csak még nem vettem tudomásul. Ebben, hogy nem vettem tudomásul, nem volt semmi erőszakosság, szándékoság. Egyszerűen — né vegye kétkedésnek — a nők elfeledtették velem a koromat. Jánoskát baráti társaságban ismertem meg, távolról, szegéről-végről valami rokon kapcsolatból is ki lehetett volna mutatni közöttünk, de ez nem lényeges. Másodszor — jól emlékszem — az uccán találkoztam vele. Úgy látszott, mintha felcsillant volna, mikor meglátott és már messziről nevetett felém. Egészen hazáig kísérttem. Apró bókákat kockáztattam meg és mintha brüllt volna nekik. Mikor a kapuhoz értünk, találkoztunk — kértem tőle.

— Dehát miért nem jön el hozzánk? — kérdezte csodálkozó szemmel.

Miért is nem? Gondolkozni kezdtem. Mert nem akarom az anyját látni, aki talán rokonom. Az apját, aki a barátom barátja. Őt akarom csak, függetlenül efféle vonatkozásoktól. Erősködtem a rendez-vous mellett.

— Hát jó! — mondta. — Várjon meg szerdán a festőiskola előtt.

Megmondta a címet és időt. Gyakran találkozunk. Szerelemről is szó került. Beszélte a tanárról, akinek ő láthatóan tetszik. Vajjon mi lesz? Ma magyarázás közben megfogta a kezemet és vezette. Aztán rámnézett és azt mondta: érdekes lány maga.

Vajjon mi lesz? — kérdezte tőlem és én arra gondoltam, azért mondja el nekem, mert tudni akarja végre, én is úgy nézek-e rá, mint a tanára. S nem vettem észre a furcsa, harszongó kis nevetést, amivel a kérdést kísértte.

Egy melegedő tavaszi napon kirándulni hívtam.

— De én gyorsan járok ám! — felelte vidáman.

Furcsa érzés lépett meg. Az ördögbe is! Hát én lassan járok talán? S hirtelen és vigyázatlan gondolatkapcsolódással megkérdeztem:

— Hány éves a tanára, Jánoska?

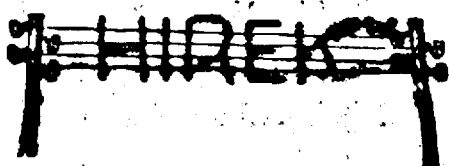
— Harmencöt.

Azt akartam mondani: taknyos, de még idejében eszembe jutott, hogy Jánoskához házasság eszébe szinte talán tulldős. Aztán azonban, felelőlenül megfedekestem az egészről. Jánoska mindig ragyogni látszott, amikor meglátott és bizony a szép nyár folyamán gyakran jártunk a közeli hegyekben is.

Aztán eljött az ősz és felmentem náha hozzájuk. Édesanyjával felelevenítettük a rokonságot és apjával már-már barátságba keveredtünk.

Egy eső, majdnem téli estén egyedül találtam Jánoskát. A kályhában már ragyogott a tűz és a friss kölni-illat jelezte jöttét. Üdvözölt és rögtön utána csengetett, hogy teát hozzanak be.

— Rumm! — mondta, aztán felém fordult. — Itt fogjuk beletölteni és meggyújtjuk, hogy na-

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félére 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félére 150 lei, negyedévre 75 lei.

Redakcia és adminisztráció — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaktion und Administration:

Arad, Caminul Industriilor — Iparos Otthon, Str. Bratianu 18.

Hirdetések négyzetcentiméterre 6 lei. Eves kiadásoknál árcsökkentés.

„Jövő héten megjelenik már a nemzeti munka védelméről szóló rendeletterv”

A nemzeti munka védelméről szóló rendelettervvel kapcsolatban Pop Valer a következőket mondotta:

— Ez a tervezet már elkészítettnek tekinthető. Még csak bizonyos alaki simításokra van szükség. Azt hiszem, hogy a jövő hét folyamán az erről szóló királyi dekrétum már meg is jelenik. Ami külkereskedelmünkkel illeti, az ország jelenlegi kedvező gazdasági és pénzügyi helyzete módot ad rá, hogy enyhítsünk az eddigi korlátozásokon. Ennek kezdetét jelenti, hogy egyes nyersanyagokat kivonunk a kontingentálás alól. Ezeket az intézkedéseket pedig más hasonló jellegű lépések követik, amelyekről majd annak idején tájékoztatjuk a közvéleményt.

ELSZÓLAS.

Elszólásairól ismert kedves barátunk mondta:

— Nincs annak semmi baja, csak a tudója helyén van egy kis hurut.

— Vizsgáznak — a vizagáztatók. Az aradi munkakamaránál tovább folyik az ipari vizagáztató bizottsági tagok vizagáztatása. Eddig néhány szakma bizottsági tagjai tették le a vizagát s rövidesen már sor kerül a segédek vizagáztatására. — Itt említjük meg, hogy a mester- és munkakönyveket a vizagák befejezése után nem a munkakamara, hanem a központi betegsegélyzőpénztár adja ki az érdekelteknek.

gyon forró legyen a tea, mert odakünn hideg van s maga bizonyára agyonfagyott, míg ideért.

Pár perc múlva kelkes láng csapott fel előttünk a pohárból és nagyon jól érezttem magam.

Beszélgettünk aztán; én (nem tudom már, mit mondtott előbb, vagy semmit) minden apropos nélkül azt mondtam:

— Most megcsókolom, Jánoska.

Régóta ért már a vágy, ami kiforrott ebben a mondatban. S akkor történt a szerencsétlenség. Jánoska rámnézett, csodálkozva, mosolyogva közelebb hajolt és felém nyújtotta a homlokát.

— Tessék.

Nem tudom, naivság volt-e, vagy kizámított jól kieszelt „gyilkosság”? Ha nem értettem volna meg annakidején, mikor azt mondta: én gyorsan járok ám! Egyszerre rájöttem, miért nem akartam feljönni hozzájuk. Ó, nem azért, mert nem akartam a rokonságot feleleveníteni, de azért, már akkor azért, hogy ki ne derüljön, hogy az apjához illek jóbarátnak. S mert sokáig elfojtottam magamban s mert sokáig elfeledtettem velem a nők, most egyszerre öregedtem meg, mint Dorcas Gray a halála pillanatában. Egyetlen másodperc alatt gondoltam végig mindent s addig a másodpercig ott lebegett előttem, a szám közelében Jánoska homloka. Gyilkos! — szerettem volna ordítani rá, aki megölte képzelet fiatalágomat, de csak hangtalanul emeltem fel a kezemet és arcultottam Jánoskát.

Bérczi Tamás felémelte a csészéjét, egyet kortyintott az elfelejtett, kihűlt teából, aztán odatette az asztalra. Szégyenkezve mosolygott.

Pereze . . . megmagyaráztam Jánoskának, hogy . . . hogy nem szabad haragudnia . . . ez az öltés jóformán bók volt . . . meg ilyesmiket . . . de akkor . . . találkoztam vele utoljára.

Tanoncotthont állít fel a Timisoara-temesvári magyar nőegylet

A Timisoara-temesvári Magyar Nőegylet a Magyar Házban évi közgyűlést tartott, amelyen a távollévő Ambrózy Andorné báróné elnöknő helyett dr. Kakuk Jánosné ügyvezető elnöknő elnökölt. Megnyitó beszéde után felolvasta Ambrózy Andornának a közgyűléshez intézett levelét, amely kifejti, hogy az egylet célja a magyar nép és magyar gyermekek kulturájának, iskoláztatásának és anyanyelvénél biztositása, épségben tartása. Az egyület célja az elmúlt tíz évben minden tag szívtügyvé vált. Azonban minden igyekezet meddő maradt, ha nem találva viesszhangot a magyar társadalomban. Gondolni kell a jövőre és az irás szerint egy-

síteni kell a hitet a jócselekedetekkel.

Obornyik Etel felolvasta azután a főtitkári jelentést, amely részletesen beszámolt a nőegylet kulturális és jótékony működéséről.

Az egyhangú választás után, amely tiszttségben az egész régi vezetőséget meghagyta, a vezetőség nevében dr. Kakuk Jánosné köszöntö meg a bizalmat. Hangzottatta, hogy minden egyes magyar-nak át kell éreznie a jelen idő szavát és viszonyait, hoz mérten szolgálnia kell fáját. A megoldandó problémák között elsőnek és legfontosabbnak a létesítendő magyar tanoncotthon ügyét említette meg.

— KÜLÖNLEGES ELLENŐRZŐ-SZOLGÁLAT GONDOLATAVAL FOGLALKOZIK A KORMÁNY. Fővárosi jelentések szerint az ipar- és kereskedelmi minisztériumban különleges ellenőrző-testület szervezésének lehetőségét és feltételeit tanulmányozzák. A cél: olyan, szakemberekből álló felügyeleti szolgálat megszervezése, amelynek révén a külkereskedelmi hivatal általános pontos tájékozódást nyerhetne valamennyi iparág valódi helyzetéről. Szakmérnökökből állna az ellenőrzésre hivatott új szolgálat valamennyi csoportja és ezek a csoportok a különböző iparágaknak megfelelően tagozódnának. A hirdetés szerint Pop Valer miniszter dönt majd a terv megvalósításáról. Nyilvánvaló, hogy a hazai iparvállalatok nem csekély érdeklődéssel várják a miniszter döntését, mert a „különleges ellenőrzés” jóismert rendszerének egy újabb formáját akarják a kormány részéről megvalósítani.

FURCSA AJANLAT.

Köcsög bemegy egy divatárúzetbe és egy pár zoknit kér.

— Tessék talán egy tucatot venni, — mondja a segéd — mert akkor olcsóbb.

Köcsög először értetlenül bámul rá, aztán így szól:

— Mit gondol, barátom, mi vagyok én, egy százlábú?

Magyar iparosok!

Rendeljétek meg a

Magyar Nép című lapot

hetenként husz oldal nagyságban jelenik meg. Előfizetési díj egy évre 150 lei, félére 85 lei. Kiadóhivatal: Cluj, Baron L. Pop 5. — Kérjen mutatványszámot! — A lapban állandó iparos rovat!

NEM SZÉP DOLOG.

Pityu szülei nem a legjobb házasságot alk.

Pityuval egy kis baleset történt, én végén rossz bizonyítványt hozott haza. Mikor a szülők meglátták a rettenetesen rossz bizonyítványt, nekiestek és jól elpöfölték.

Pityu a sok pofontól végre magához térve, így szól:

— Ez az egyetlen pont, ahol megvan köztetek az egyetértés.

— Arcsökkenés a nemzetközi fém piacon. A nemzetközi fém piacon határozott arcsökkenés mutatkozik. A réz, horgany-, ólom-, ón-árak március első hetétől kezdődően csökkenő irányzatot mutatnak és különösen az ón lett olcsóbb. Márciusig szinte megszakítás nélkül tartott a drágulási folyamat, mert a fémkészletek nem elégtették ki az igényeket. A februári kínai ünnepek és a kínai bányák bazárása szintén befolyásolta az áralakulást. Legújabb hírek szerint a vasöntvény megdrágul a nemzetközi piacon.

DIALOG ZWISCHEN GATTEN.

„Josef, was bedeutet dieses schwarze Haar, auf deinem Rock?”

„Das bedeutet, dass du meinen Rock nicht mehr abgeben hast, seit du blond geworden bist.”

Tipografia „HIRLAP” Arad.

Nistor munkügyi miniszter jelenlétében avatják fel hétfőn a Gherla-szamosújvári „Dr. Valer Roman” inasotthont.

A Gherla-szamosújvári liberális párt vezetősége a hatóságokkal karöltve hétfőn ünnepélyes keretek között fogja felavatni a dr. Valer Romanról elnevezett, ujonnan épült tanoncotthont. Az avatási ünnepségen a munkügyi miniszteren kívül dr. Valer Roman volt államtitkár is megjelenik. Hír szerint az avatáson Bebe Bratianu is részt vesz.

Szerkesztői üzenetek

K. P. CLUJ. A repülőpénztár igazgatóságának legutóbb a Hivatalos Lapban megjelent közlése szerint a számlák után járó repülőbélyeg olyan módon számítható ki, hogy a számla töredékszösszege 500 leien aluli számlaszösszege 500 leire és 500 leien felüli szösszege a következő 1000 leire kerekítendő fel. Szakkörök értelmezése szerint ez a rendelkezés úgy értendő, hogy például egy 1300 leies számlánál a repülőbélyeg illetéke 1500 lei után, egy 1700 leies számlánál 2000 lei, egy 2100 leies számlánál 2500 lei után számítható. A kincstári számlabélyeg (timbru fiscal) kiszámításánál továbbra is a régi rendszer marad érvényben, tehát a rédis számlabélyeg 1000 leien aluli számlánál 100 leienként kikerekített szösszegek után számítható ki, viszont 1000 leien felüli szösszegeknél a következő 1000 leire kikerekített szösszeg után kalkulálható a számlabélyeg. Ezek szerint az említett 1300 leies számlára 4 lei kincstári és 3 lei repülőbélyeg ragasztható.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyző Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin aceasta comunică cu asociații, că cotizațiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

As Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyző Csoportjai igazgatósága ezúton közli a tagjaival, hogy a halálózási járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

In grupa I. csoportban 901. özv. Rónai Józsefné, 902. özv. Frauchen Sándorné.

In Grupa II. csoportban vad. lui Marcus Schön Márkusné özv. 987 számig esedékes a fizetés.

Aradi Iparosok Temetkezési Segélyző Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad face cunoscut membrilor cari sunt în restanță cu cotizațiunile, că achite restanțele în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-ului 14 și 15 din statutele callitatei lor de membri respira automatic, adică dacă membrul decedază între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizațiunile sunt scadente după următorii membri decedați:

As aradi Iparosok Temetkezési Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálózási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekében rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatic megszűnik, azaz, ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa A. csoportban 980. vad. lui Andrei özv. Botos Andrásné.

In Grupa B. csoportban 967. vad. lui Andrei özv. Bereczky Andrásné.